

**Uppdrag att stärka
förutsättningarna att
skapa mötesplatser för
unga hbtq-personer**

**Delrapport för regeringsuppdrag
(A2019/01404/MRB)**

Förord

Fritiden är betydelsefull för unga och det är viktigt att det finns trygga mötesplatser som unga kan delta i. Under 2019 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag av regeringen att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer. Bakgrunden till regeringsuppdraget är undersökningar som bland annat MUCF genomfört som visar att det kan finnas särskilda hinder för unga hbtq-personers deltagande i fritidsaktiviteter. MUCF har exempelvis visat i tidigare rapporter att en fjärdedel av unga hbtq-personer har avstått från att delta i fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.

I denna delrapport presenteras en kunskapsöversikt utifrån MUCF:s befintliga kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor och fritid, en kartläggning av identifierade mötesplatser för unga hbtq-personer, samt intervjuer med sex aktörer som driver en mötesplats för gruppen. I delrapporten presenterar MUCF också ett antal bedömningar och förslag på insatser som kan stärka förutsättningarna för att skapa nya mötesplatser för unga hbtq-personer, samt skapa bättre förutsättningar för befintliga mötesplatser.

Arbetet med delrapporten har genomförts inom avdelningen för kunskapsstöd av Roh Petas, Marwa Chebil och Zarah Melander. Resultaten som presenteras här synliggör att det behövs särskilda insatser för att stärka fritiden och tillgången till mötesplatser för unga hbtq-personer. Unga hbtq-personer behöver få möjlighet att delta i tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter, på lika villkor som andra unga.

Lena Nyberg

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Inledning	9
1 Kunskapsöversikt om unga hbtq-personer och fritiden.....	11
1.1 Mötesplats och öppen fritidsverksamhet som begrepp.....	11
1.1.1 Den öppna fritidsverksamhetens roll i samhällsbyggandet	12
1.1.2 Kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet	13
1.2 Unga hbtq-personers levnadsvillkor och fritidsvanor	14
1.2.1 Unga hbtq-personers nära relationer och ekonomi.....	14
1.2.2 Unga hbtq-personers utsatthet för våld och kränkningar	15
1.2.3 Unga hbtq-personers psykiska hälsa och framtidstro.....	15
1.2.4 Unga hbtq-personers fritidsvanor	16
1.3 Behov av mötesplatser för vissa grupper av unga.....	17
1.4 Unga hbtq-personers behov av riktade verksamheter	18
1.5 MUCF:s tidigare arbete med unga hbtq-personers mötesplatser	19
2 Kartläggning av befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer..	21
2.1 Aktuella mötesplatser	21
2.1.1 Uppgifter som samlats in.....	22
2.2 Resultat av kartläggning.....	23
2.2.1 Kommuner och län med mötesplatser för unga hbtq-personer.....	23
2.2.2 Aktörer som driver mötesplatser för unga hbtq-personer.....	24
2.2.3 Målgrupp för mötesplatsen	24
2.2.4 Åldersspann för mötesplatsen	25
2.2.5 Hur ofta mötesplatsen har öppet	26
3 Erfarenheter från mötesplatser för unga hbtq-personer	27
3.1.1 Urval av respondenter.....	27
3.2 Mötesplatsernas utformning och innehåll.....	28
3.2.1 Mötesplatsens målgrupp.....	28
3.2.2 Mötesplatsens deltagare.....	28
3.2.3 Förutsättningar för att kunna erbjuda en kontinuerlig verksamhet	29
3.2.4 Behov av rutiner för säkerhet och sekretess	29
3.2.5 Mötesplatsens innehåll och aktiviteter	30
3.2.6 Marknadsföring av mötesplatsen	30
3.2.7 Finansiering och personalresurser är centralt	30
3.2.8 Kvalitativa och kvantitativa aspekter av mötesplatsen.....	31
3.2.9 Konkurrens mellan civilsamhället och det offentliga	31
3.2.10 Personalens kompetens i hbtq-frågor	31
3.2.11 Hbtq-personer som ledare	32
3.2.12 Behov av kompetens om psykisk ohälsa.....	32
3.2.13 Samverkan med andra aktörer.....	33
3.2.14 Vad som är svårt med samverkan	33
3.2.15 Framgångsfaktorer och utmaningar i verksamheten.....	34
3.3 Sammanfattning av kartläggning och intervjuer	35
4 Analys och diskussion	37
4.1.1 Mötesplats som begrepp och vikten av tydliggörande.....	37
4.2 Tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter	37
4.2.1 Stärkande fritidsaktiviteter	38
4.2.2 Trygga fritidsaktiviteter.....	38

4.2.3	Hat, hot och våld mot personal	39
4.2.4	Tillgängliga fritidsaktiviteter	39
4.2.5	Mötesplatsens geografiska tillgänglighet.....	40
4.2.6	Stora åldersspann och behov av tidiga insatser	41
4.2.7	Psykisk ohälsa och bemötande	41
4.3	Mötesplatsernas förutsättningar att driva verksamhet	42
4.3.1	Vikten av tydliga och uppföljningsbara mål	42
4.3.2	Ekonomiska förutsättningar för att driva mötesplats	43
4.3.3	Civilsamhällets villkor och förutsättningar att driva mötesplatser.....	44
4.3.4	Fritidsledare och annan personal behöver mer kompetens om hbtq och psykisk ohälsa	45
4.4	Identifierade kunskapsluckor	46
4.5	Sammanfattande analys.....	47
5	Förslag och bedömningar.....	50
5.1	FÖRSLAG: Rapport om unga hbtq-personers levnadsvillkor.....	50
5.2	FÖRSLAG 2: Struktur för samverkan kring mötesplatser för unga hbtq- personer	51
5.3	BEDÖMNING 1: Projektbidrag till mötesplatser för unga hbtq-personer .	52
5.4	BEDÖMNING 2: Kompetensutvecklingsinsats om hbtq och psykisk ohälsa.....	53
6	Referenser	55

Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har ett regeringsuppdrag att stärka förutsättningarna för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer (A2019/01404/MRB). I denna delrapport har MUCF presenterat arbetet med regeringsuppdraget, tillsammans med ny kunskap om vilka förutsättningar och behov aktörer har för att driva mötesplatser för unga hbtq-personer. Myndigheten har också presenterat ny kunskap om unga hbtq-personers behov av tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter. Delrapporten bygger på en kunskapsöversikt, en kartläggning över identifierade mötesplatser för unga hbtq-personer, samt intervjuer med sex mötesplatsaktörer från det offentliga och civilsamhället.

MUCF har i tidigare rapporter visat att unga hbtq-personer inte kan delta i meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter på lika villkor som andra unga. En fjärdedel av unga hbtq-personer har exempelvis avstått från en fritidsaktivitet av rädsla för att bli dåligt bemött. Unga hbtq-personer känner sig också mindre trygga hemma, i skolan och på fritiden än vad andra unga gör (MUCF 2019e). Viktiga främjande faktorer för unga hbtq-personer i öppen fritidsverksamhet är personalens kunskap om hbtq-frågor, ett öppet och respektfullt bemötande och verktyg för att stärka unga hbtq-personer samt motverka homofobi och transfobi i verksamheten. Unga hbtq-personer själva efterfrågar både en riktad verksamhet parallellt med en trygg och välkomnande allmän verksamhet. Normkritik och intersektionalitet är två perspektiv och metoder som har identifierats som framgångsrika i arbetet med unga hbtq-personers fritid och för att skapa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer (MUCF 2014; Ungdomsstyrelsen 2010; 2011b; 2012b; MUCF 2016b).

I kartläggningen har MUCF identifierat 50 verksamma mötesplatser för unga hbtq-personer. Kartläggningen har visat på brister i den geografiska tillgängligheten vilket innebär att det inte finns mötesplatser för unga hbtq-personer i stora delar av landet. Det har gått att identifiera mötesplatser i 15 av Sveriges 21 län och i 34 av Sveriges 290 kommuner. Över hälften, 29 stycken, av befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer finns i storstadsområden. Myndigheten har inte lyckats identifiera någon mötesplats för unga hbtq-personer i en landsbygdskommun.

De identifierade mötesplatserna för unga hbtq-personer drivs i ungefär lika stor utsträckning av offentliga aktörer som civilsamhällesaktörer. Endast fyra drivs i samverkan mellan det offentliga och civilsamhället. Av de 50 mötesplatserna är 34 separatistiska, det vill säga att den vänder sig endast till personer som identifierar sig som hbtq-personer eller tror sig tillhöra gruppen. Mötesplatserna har generellt öppet en eftermiddag/kväll i veckan eller varannan vecka. Åldersgränsen bland mötesplatserna varierar och det är ett relativt stort åldersspann. Det finns även indikationer på behov av tidiga insatser för yngre hbtq-personer, vilket främst framkommer i intervjuerna med mötesplatsaktörerna.

I de genomförda intervjuerna framkommer det att de flesta mötesplatserna har en verksamhet och aktiviteter som liknar en traditionell fritidsgård. Främst ligger fokus på att deltagarna ska ha kul tillsammans och kunna umgås med kompisar i en kravlös miljö. Att det är en trygg atmosfär och att deltagarna har tillit till mötesplatsen och ledarna är också centralt. För att det ska vara möjligt behöver personalen i dessa verksamheter ha kompetens om hbtq-frågor och om psykisk ohälsa. Framför allt har psykisk ohälsa bland gruppen unga hbtq-personer varit ett framträdande tema under intervjuerna. Mötesplatser för unga hbtq-personer har även behov av olika rutiner för säkerhet och sekretess för att verksamheten ska vara trygg för de som deltar.

Finansiering och personella resurser, tillsammans med stöd från ledning är nödvändigt för att kunna ha en mötesplats för unga hbtq-personer. Det stöd som mötesplatserna framför allt efterfrågar för att kunna stärka förutsättningarna för verksamheten är finansiering och kompetensutveckling inom hbtq och psykisk ohälsa. Det finns även ett behov av stöd när det kommer till samverkan mellan det offentliga och civilsamhället.

Myndigheten föreslår att

- MUCF samlar in ytterligare kunskap om unga hbtq-personer och deras fritid utifrån identifierade kunskapsluckor
- MUCF tar fram en samverkansmodell som ska stärka förutsättningarna för olika mötesplatsaktörer att skapa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer.

Myndigheten bedömer att

- ett projektbidrag kan stärka förutsättningar för befintliga såväl som nya mötesplatser för gruppen
- olika former av kompetensutvecklingsinsatser om hbtq-frågor och psykisk ohälsa behöver tas fram och genomföras för olika aktörer inom den öppna fritidsverksamheten. Insatserna behöver genomsyras av ett barnrätts- och ungdomsperspektiv för att stärka arbetet med unga hbtq-personer och psykisk hälsa.

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) har fått i uppdrag av regeringen att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer (A2019/01404/MRB). Uppdraget ska slutredovisas för regeringskansliet den 1 mars 2021. MUCF ska även delredovisa uppdraget senast den 1 mars 2020, vilket sker genom denna delrapport.

En av MUCF:s uppgifter är att verka för att ungdomar har meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter. Den tid unga tillbringar utanför skola och arbete spelar en viktig roll för ungas personliga och sociala utveckling, tillit och etablering i arbets- och samhällslivet. Fritiden är även en plats där unga får möjlighet att utveckla sitt intresse för samarbete och delaktighet. På mötesplatser och i fritidsaktiviteter kan unga möta förebilder i form av vuxna och andra unga som kan ge dem nya perspektiv samt nya sociala relationer och nätverk. Därigenom har mötesplatser och fritidsaktiviteter ett kompensatoriskt uppdrag som kan ge unga förutsättningar till en stärkande och positiv identitetsutveckling. Ungdomsåren kan vara en sårbar tid, där fritiden kan innehålla vissa riskfaktorer för unga. Att möta kompetenta vuxna med kunskaper om ungas levnadsvillkor, förutsättningar och behov kan bidra till att unga utvecklas utanför arbetet och/eller skolan. Det är därför viktigt att det finns trygga mötesplatser för unga att delta i.

Regeringens mål för ungdomspolitiken är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Beslut som rör unga behöver därmed utgå från ungdomsperspektiv. Ungdomsperspektivet ska ha sin utgångspunkt i att unga består av en mångfald individer som alla har tillgång till sina rättigheter (prop. 2013/14:191, s. 16). Från och med 1 januari 2020 är även FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. Artikel 31 i barnkonventionen slår fast barns rätt till fritid, vila och lek. Att barnkonventionen är lag är en central del för ungas rätt att få ta del av utvecklande och meningsfulla fritidsaktiviteter. Det är därmed även viktigt att det offentliga tar ett ansvar för att säkerställa unga hbtq-personers¹ rätt till fritidsaktiviteter som är trygga, stärkande och tillgängliga, oberoende av ålder eller var i landet de bor.

I regeringsuppdraget att stärka förutsättningarna för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer (A2019/01404/MRB) har MUCF valt att hittills samla in kunskap om unga hbtq-personers fritid och tillgång till mötesplatser. Det har framför allt skett genom en kunskapsöversikt, en kartläggning över befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer, samt genom att intervjua aktörer som driver mötesplatser för gruppen. Med anledning av att det finns begränsad kunskap om unga hbtq-personers mötesplatser bedömde myndigheten det som önskvärt att inleda arbetet med att

- ta reda på antalet befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer

---

¹ Hbtq är en förkortning och samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer som identifierar sig med queera uttryck och identiteter.

- undersöka vilka behov och förutsättningar aktörer har för att driva mötesplatser

Motivet är att myndigheten ska kunna presentera förslag och bedömningar som utgår från ett aktuellt kunskapsläge, som träffar rätt och som efterfrågas av de aktörer som driver mötesplatser för unga hbtq-personer. Den kunskap som uppdraget hittills samlat in och som presenteras i delrapporten visar på olika insatser som behövs för att stärka förutsättningarna för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer.

1 Kunskapsöversikt om unga hbtq-personer och fritiden

I det här kapitlet diskuteras begreppet ”mötesplats” och relationen till den öppna fritidsverksamheten. Syftet och värdet med den öppna fritidsverksamheten och varför det är viktigt att alla unga ska kunna delta i den på lika villkor presenteras också.

I avsnittet redovisas även MUCF:s kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor och fritidsvanor, tillsammans med myndighetens befintliga kunskap om mötesplatser för unga hbtq-personer.

1.1 Mötesplats och öppen fritidsverksamhet som begrepp

I den här rapporten kommer MUCF använda två begrepp, ”mötesplats” och ”öppen fritidsverksamhet” när unga hbtq-personers fritid diskuteras. Med öppen fritidsverksamhet avses här fritidsgårdar, ungdomens hus eller liknande som unga kan besöka kostnadsfritt och där de till stora delar själva kan välja vad de vill göra. Den öppna fritidsverksamheten kan också ske i form av uppsökande verksamhet och även utanför lokalen i form av exempelvis mobil verksamhet.

I MUCF:s nationella ungdomsenkät från 2018 framkommer att 7 procent bland unga i åldersgruppen 16–25 år besökte en fritidsgård varje månad. Andelen besökare i hela ungdomsgruppen som sträcker sig mellan 13–25 år är dock större. Generellt brukar fritidsgårdar locka till sig något yngre unga i högstadietåldern medan ungdomens hus mer vänder sig till en äldre målgrupp unga (MUCF 2016a). Att besöka den öppna fritidsverksamheten är vanligare inom vissa grupper av unga jämfört med andra. Den nationella ungdomsenkäten från 2018 visar att det framför allt är unga utrikes födda, unga i den yngre åldersgruppen 16–19 år och unga killar som besöker fritidsgårdar eller ungdomens hus regelbundet.

Det finns inte någon självklar definition av begreppet ”mötesplats”, vilket också visar sig i den stora variationen av hur begreppet används i olika studier och inom olika organisationer. Vanligtvis används *mötesplats* och *öppen fritidsverksamhet* synonymt. I MUCF:s tematiska analys *Fokus 14 – Om ungas fritid och organisering* (2014) beskriver myndigheten exempelvis mötesplatser som fritidsgårdar och ungdomens hus eller liknande som unga kostnadsfritt kan besöka när de vill och där de, till stora delar själva, väljer vad de vill göra. Men begreppet ”mötesplats” används också stundtals för att beskriva ytterligare verksamheter, utöver öppen fritidsverksamhet, som sker på ungas fritid. Då begreppet ”mötesplatser” kan innefatta fler verksamheter än den öppna fritidsverksamheten bör begreppen inte alltid ses som synonyma.

Inom ungas fritid skiljer en på den öppna verksamheten och gruppverksamheten. En gruppverksamhet kan till skillnad från öppen verksamhet vara mer eller mindre

strukturerad eller ”sluten”. Ofta är den förenad med någon form av medlemskap, specifika öppettider och en specifik planering, där exempelvis särskilda teman på aktiviteter förekommer. I många sammanhang används benämningen öppen ungdoms- eller fritidsverksamhet synonymt med fritidsgårdsverksamhet. Det är dock viktigt att påpeka att fritidsgårdar, såväl som andra mötesplatser för unga, kan ha både öppen verksamhet och mer eller mindre strukturerad gruppverksamhet. Det som kan skilja dessa två typer av verksamhet åt är hur verksamheten drivs utifrån bland annat metodik och pedagogik.

Vilken typ av verksamhet som ska bedrivas inom ramen för både mötesplatsverksamheten generellt och öppen fritidsverksamhet i synnerhet har länge diskuterats. Diskussionen har bland annat handlat om vilka grupper av unga som verksamheten ska vara till för. Det finns också olika uppfattningar om verksamheten ska utgå från ett förebyggande perspektiv, och framför allt vända sig till unga i riskzon, eller om den ska ha ett mer främjande perspektiv och rikta sig till varje ung person. Idag arbetar den öppna fritidsverksamheten allt mer salutogent och hälsofrämjande. Ett salutogent förhållningssätt handlar om att hitta och utveckla de faktorer som bidrar till positiv hälsa genom att förstärka friskfaktorer.

Att den öppna fritidsverksamheten framför allt når en viss del av ungdomsgruppen behöver i sig inte vara problematiskt om syftet är att nå just dessa unga. Det förutsätter dock att unga som inte besöker den öppna fritidsverksamheten har andra aktiviteter på fritiden som de upplever som mer riktade och aktuella för dem.

Som nämnts ovan finns det ingen självklar definition av begreppet ”mötesplats”. För denna delrapport innefattar begreppet mötesplats en bredare definition av verksamheter som sker på ungas fritid, däribland öppen fritidsverksamhet, och där flera olika aktörer finns representerade. Mötesplatsen innebär dessutom ofta en strukturerad gruppverksamhet för unga, samt utgår från ett främjande perspektiv med fokus på ett salutogent förhållningssätt.

1.1.1 Den öppna fritidsverksamhetens roll i samhällsbyggandet

I MUCF:s antologi *Mötesplatser för unga* (2008) beskrivs hur ungas mötesplatser generellt, och öppna fritidsverksamheter i synnerhet, har en viktig roll i arbetet med att stärka ungas inflytande och delaktighet i samhället. Mötesplatsen är inte endast en arena för fritidsaktiviteter utan även för ungas sociala etablering i arbets- och samhällslivet. En viktig förutsättning för detta är ett fungerande samarbete mellan fritid, sociala myndigheter, skola och arbetsmarknad (Ungdomsstyrelsen 2006). Mötesplatsen kan dessutom vara en plats där föreningslivets verksamheter finns under samma tak och samverkar med de offentliga verksamheterna. Det kan exempelvis bidra till samverkan och kontakter mellan unga, civilsamhället och det offentliga. Den öppna fritidsverksamheten är också en viktig arena för både traditionella och nya former av kulturella verksamheter (Ungdomsstyrelsen 2008).

Den öppna fritidsverksamheten erbjuder generellt ett brett spektrum av aktiviteter som ska nå en bred målgrupp och vara attraktiv för alla unga. En utmaning för den öppna fritidsverksamheten är att skapa balans mellan att erbjuda roliga, utvecklande och attraktiva aktiviteter, samtidigt som det ska finnas utrymme för att ”bara vara” (Ungdomsstyrelsen 2008). Inom den öppna fritidsverksamheten arbetas det ofta med ett informellt lärande, vilket innebär lärandet som sker i vardagen utanför den formella undervisningen. Det informella lärandet kan medföra att unga som har svårigheter i skolans traditionella undervisning också får möjligheter att skapa förtroende för sin egen förmåga och utveckla sina kunskaper vidare (Ungdomsstyrelsen 2008). MUCF:s värderings- och attitydstudie, *Unga med attityd del 3* (2019f) om bland annat fritid och föreningsliv visar på att unga helst använder sin fritid till aktiviteter som de tycker är roliga och som ger dem möjlighet att lära sig nya saker, samt uttrycka sin personlighet.

Både europeiska och nationella studier om den öppna fritidsverksamheten visar på att en lyckad fritidsverksamhet har en klar bild av målgruppen och mål som är både tydliga och uppföljningsbara (MUCF 2016a).

1.1.2 Kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet

Under hösten 2018 genomförde MUCF en nationell enkätundersökning riktad till Sveriges 290 kommuner för att undersöka kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet. Sammantaget deltog representanter från 212 kommuner i undersökningen. Totalt besvarades enkäten av 1 338 personer, varav 239 var chefer och 1099 var fritidsledare.² Undersökningen presenterades i rapporten *Kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet* (2019d).

Totalt har de svarande cheferna 3 920 anställda fritidsledare, varav ca 64 procent fastanställda (2 524 stycken) och ca 36 procent timanställda (1 396 stycken). I snitt har cheferna 10,6 fastanställda fritidsledare och 5,9 timanställda fritidsledare. Drygt hälften av de fastanställda har en 2-årig fritidsledarutbildning, vilket även var den vanligaste typen av utbildning. För timanställda är den vanligaste utbildningsnivån gymnasieutbildning (MUCF 2019d).

Den nationella enkätundersökningen visar dessutom att utvecklingsbehoven generellt är stora. Minst hälften av cheferna och fritidsledarna uppger att behovet är stort eller ganska stort inom 16 av de 20 områden som respondenterna kunde välja på. Både chefer och fritidsledare anger inkluderande arbetssätt för unga hbtq-personer som ett av de områden där det finns störst behov av kompetensutveckling inom den öppna fritidsverksamheten (MUCF 2019d). Det finns med andra ord ett stort behov av kompetenshöjande insatser i den öppna fritidsverksamheten och i synnerhet inom hbtq-området.

---

² I rapporten används fritidsledare som ett samlingsbegrepp för personal som arbetar med unga i öppen fritidsverksamhet oberoende av utbildning.

1.2 Unga hbtq-personers levnadsvillkor och fritidsvanor

Unga hbtq-personers levnadsvillkor skiljer sig på flera sätt från unga heterosexuella cispersoner.³ Det handlar exempelvis om unga hbtq-personers levnadsvillkor ur aspekterna hälsa, social och ekonomisk utsatthet samt unga hbtq-personers syn på livet och framtiden. Dessa områden rör inte enbart unga hbtq-personers fritid, men kan på olika sätt påverka unga hbtq-personers förutsättningar att delta i meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter.

Under hösten 2019 publicerade MUCF en rapport om unga hbtq-personers levnadsvillkor. Rapporten *Olika verkligheter - Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor* (2019e) bygger på den nationella ungdomsenkäten som under våren 2018 skickades ut till 5000 slumpmässigt utvalda unga i åldern 16–25 år.⁴ I detta kapitel presenteras aktuella resultat från rapporten, tillsammans med MUCF:s tidigare kunskap inom området, för att ge en överblick av unga hbtq-personers levnadsvillkor och unga hbtq-personers fritidsvanor.⁵

Unga hbtq-personer är en heterogen grupp, med olika upplevelser och levnadsvillkor. Bland de unga hbtq-personer som svarat på den nationella ungdomsenkäten är det en övervägande del som uppger att de är tjejer. Det finns också en övervägande del som uppger bisexuell som sin sexuella läggning. På grund av den övervägande andelen tjejer i urvalet har alla resultat kontrollerats för kön och om inget annat anges är skillnader mellan unga hbtq-personer och andra unga statistiskt signifikanta även vid kontroll för kön. Det är en väldigt liten andel som har uppgett att de identifierar sig som transpersoner eller icke-binära personer. Framför allt är andelen icke-binära personer liten. Vi vet inte heller hur många unga hbtq-personer det finns i Sverige. Det kan därför vara svårt att dra generella slutsatser om hela gruppen unga hbtq-personers levnadsvillkor utifrån enkätens resultat. Resultaten ger dock en tydlig indikation på hur unga hbtq-personer upplever sina levnadsvillkor i relation till andra unga.

1.2.1 Unga hbtq-personers nära relationer och ekonomi

Det är mindre vanligt bland unga hbtq-personer, än bland andra unga att prata med någon ur sin nära familj. Det är dock vanligare bland unga hbtq-personer än bland andra unga att prata med någon annan än de personer som fanns som alternativ i undersökningen.⁶ Drygt hälften av alla unga hbtq-personer skulle vilja prata med en förälder, men gör inte det.

---

³ I den här rapporten använder vi stundtals begreppet ”heterosexuella cispersoner”. Cisperson är ett begrepp som används för att beskriva personer som inte är transpersoner. Det är en person vars juridiska kön, biologiska kön och könsidentitet stämmer överens och alltid har gjort det i enlighet med den rådande samhällsnormen. Heterosexuell är en sexuell läggning som innebär förmågan att bli attraherad eller kär i en person av ett annat kön än det egna. Att skriva ut ”heterosexuella cispersoner” kan vara ett sätt att sätta ord på normen.

⁴ Hbtq-gruppen består i underlaget av 372 personer, vilket är 16 procent av det totala underlaget.

⁵ MUCF kommer under våren 2020 släppa en Ung idag-rapport, där ytterligare uppdaterad kunskap om gruppen unga hbtq-personer kommer att presenteras. Den kunskapen finns däremot inte presenterad i den här delrapporten.

⁶ Alternativen var: mamma, pappa, annan vårdnadshavare, syskon, annan släkting, vuxen privatperson utanför släkten, lärare eller annan vuxen som arbetar på min skola, kompis, partner/pojkvän/ flickvän, fritidsledare, någon annan.

Knappt hälften av alla unga hbtq-personer skulle vilja prata med någon annan vuxen än en förälder men gör inte det. Samma mönster återkommer när det handlar om att vilja prata med en kompis eller partner, men att sedan inte göra det (MUCF 2019e).

Knappt hälften av alla unga uppger att de känner sig inkluderade i Sverige som land. Det är något vanligare bland unga hbtq-personer att känna sig inkluderade i landet. Det är dock mindre vanligt bland unga hbtq-personer, än bland andra unga, att känna sig inkluderade i sin familj eller släkt (MUCF 2019e).

Det är vanligare bland unga hbtq-personer än bland andra unga att uppge att de haft svårt att klara av sina löpande utgifter en eller flera gånger under det senaste halvåret. Det är 38 procent av alla unga hbtq-personer som har upplevt detta, medan motsvarande bland andra unga är 25 procent. Det är också en mindre andel i denna grupp som uppger att de har möjlighet att få ekonomisk hjälp av närstående. Att uppleva att en inte har möjlighet att vid behov få ekonomisk hjälp är ett tecken på extra utsatthet (MUCF 2019e).

1.2.2 Unga hbtq-personers utsatthet för våld och kränkningar

Unga hbtq-personer blir i större utsträckning än andra unga utsatta för hot, sexuellt våld, förtryck, mobbning eller utfrysning. Knappt tre av tio unga hbtq-personer har under det senaste halvåret blivit mobbade eller utfrysade. Det är också vanligare bland unga hbtq-personer än bland andra unga att ha blivit utsatt för hot. Bland alla unga är det en liten andel som har utsatts för sexuellt våld eller utnyttjande, men vi kan se att det är tre gånger så vanligt bland unga hbtq-personer som bland andra unga att ha blivit utsatta för detta under det senaste halvåret (MUCF 2019e).

Av alla unga är det 13 procent som uppger att de blivit kränkta utifrån någon av diskrimineringsgrunderna. Andelen unga hbtq-personer som uppger att de blivit kränkta utifrån diskrimineringsgrunderna är mer än dubbelt så stor som andelen andra unga. När myndigheten undersöker andelen unga som uppger att de blivit kränkta utifrån de specifika diskrimineringsgrunderna kön, sexuell läggning och könsidentitet eller könsuttryck finner vi att detta är drygt tre gånger så vanligt bland unga hbtq-personer än bland andra unga (MUCF 2019e).

1.2.3 Unga hbtq-personers psykiska hälsa och framtidstro

Det är en oroande hög andel unga som upplever olika psykiska besvär⁷ så gott som dagligen. Nästan varannan ung känner sig stressad minst flera gånger i veckan och nästan tre av tio har ofta svårt att somna. Generellt sett ser vi att det är vanligare bland unga tjejer att uppleva dessa besvär än det är bland unga killar. Givet detta ser vi också att unga hbtq-personer i större utsträckning än andra unga uppger att de besväras av den här typen av besvär minst flera gånger i veckan, oberoende av könstillhörighet.⁸ Det är exempelvis nästan dubbelt så vanligt, 26 procent jämfört med 46 procent, att vara nedstämd bland unga hbtq-personer som det är bland andra unga (MUCF 2019e).

---

⁷ MUCF har frågat om hur ofta en har haft sex olika psykiska besvär under det senast halvåret. De psykiska besvär som har mätts är; huvudvärk, ont i magen, svårt att somna, känt dig nedstämd, deppig eller nere, känt mig stressad, trött under dagarna och sovit dåligt på natten.

⁸ För besväret ont i magen kan skillnaden mellan unga hbtq-personer och andra unga förklaras av att det är vanligare att ofta uppleva ont i magen bland tjejer än bland killar.

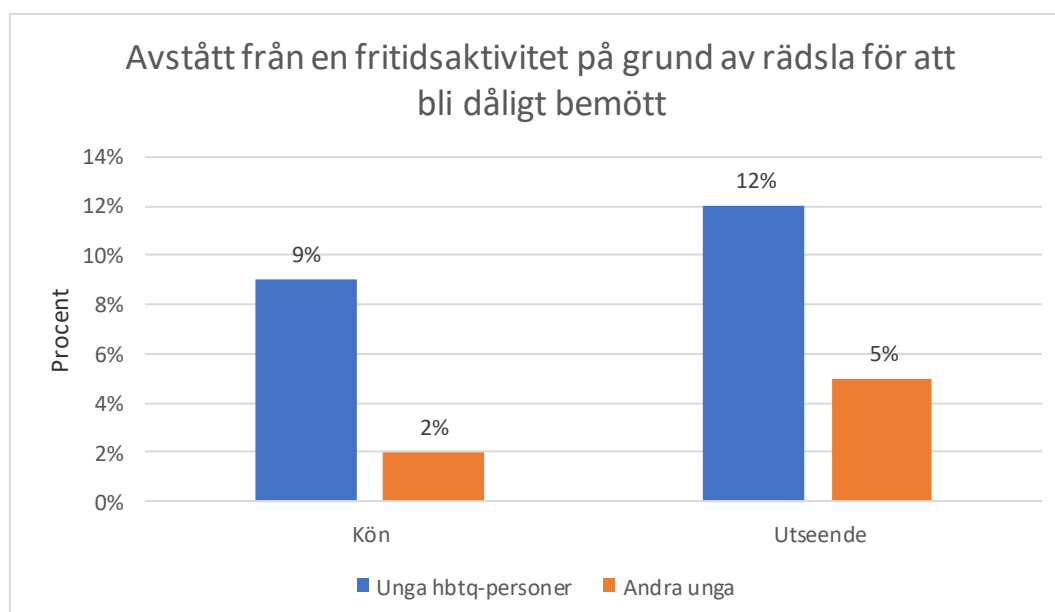
Ungefär sju av tio unga är nöjda med livet i sin helhet just nu. Det är mindre vanligt bland unga hbtq-personer att vara nöjd (56 procent) i jämförelse med andelen andra unga (74 procent). Majoriteten av alla unga är också nöjda med sitt liv utifrån olika aspekter, så som exempelvis hälsa, relationer, och ekonomi. Bland unga hbtq-personer är det dock mindre vanligt än bland andra unga att uppge att en är nöjd med sitt liv ur dessa aspekter (MUCF 2019e).

1.2.4 Unga hbtq-personers fritidsvanor

Fritiden är viktig för unga. Nästan alla unga, drygt nio av tio, tycker att det är viktigt att ha roligt på fritiden (MUCF 2019f). För unga hbtq-personer är tillgången till en meningsfull fritid däremot mer begränsad än för andra unga.

Majoriteten av alla unga upplever att de har stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter. Det finns en uppdelning mellan unga hbtq-personer och andra unga där det är något mindre vanligt bland hbtq-personer att uppge att de har möjlighet att delta i fritidsaktiviteter (76 procent) jämfört med andra unga (85 procent). Det är också dubbelt så vanligt bland unga hbtq-personer att uppleva att en har så mycket fritid att en inte vet vad en ska göra med den jämfört med andra unga, 15 respektive 9 procent (MUCF 2019e).

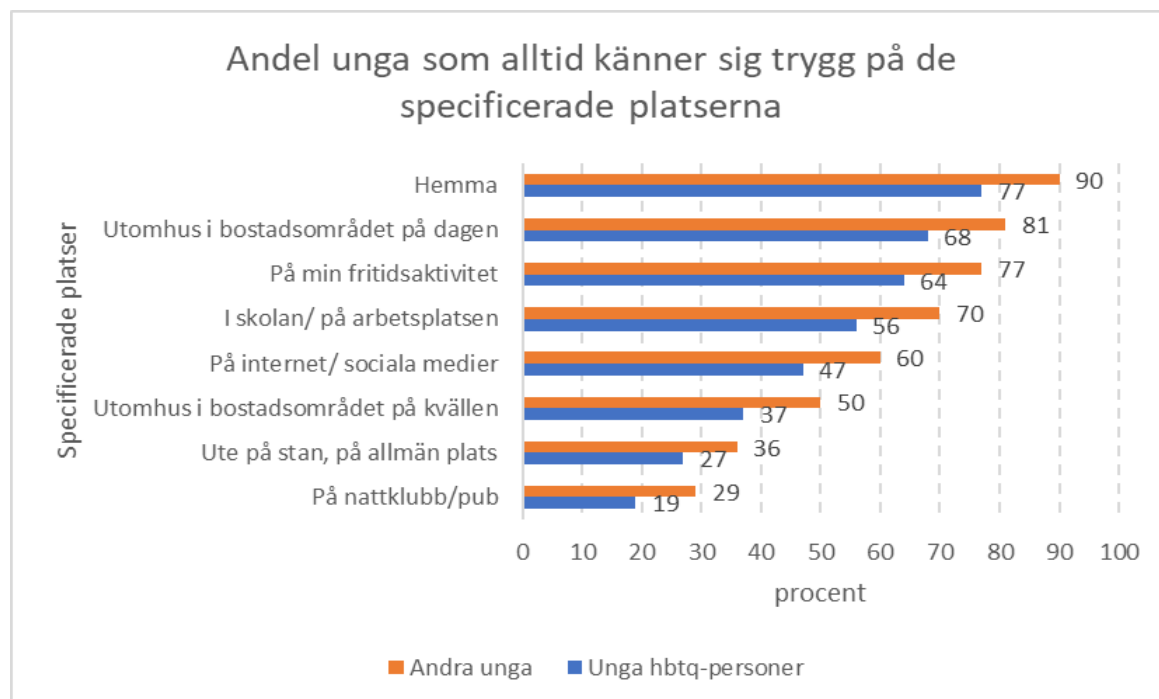
Generellt sett är det en liten andel unga som avstått från en fritidsaktivitet på grund av rädsla för att bli dåligt bemött. Men det är dubbelt så vanligt bland unga hbtq-personer att avstå från en fritidsaktivitet på grund av rädsla för att bli dåligt bemött, 23 procent respektive 12 procent (MUCF 2019e).

Figur 1: Andel unga hbtq-personer och andra unga, 16–25 år, som avstått från en fritidsaktivitet på grund av rädsla för att bli dåligt bemött på grund av kön (9 procent unga hbtq-personer, 2 procent andra unga) respektive utseende (12 procent unga hbtq-personer, 5 procent andra unga). Källa: MUCF:s Ungdomsenkät 2018.

Vid frågan om hur trygga unga känner sig på olika platser blir det tydligt att unga hbtq-personer generellt känner sig mindre trygga på alla de efterfrågade platserna jämfört med andra unga. Detta innefattar även hur trygga unga hbtq-personer känner sig på offentliga platser och på fritidsaktiviteter (MUCF 2019e).

Figur 2: Andel unga hbtq-personer och andra unga, 16–25 år, som alltid känner sig trygga på de specificerade platserna hemma (77 procent unga hbtq-personer, 90 procent andra unga), utomhus i bostadsområdet på dagen (68 procent unga hbtq-personer, 81 procent andra unga), på min fritidsaktivitet (64 procent unga hbtq-personer, 77 procent andra unga), i skolan/på arbetsplatsen (56 procent unga hbtq-personer, 70 procent andra unga), på internet/sociala medier (47 procent unga hbtq-personer, 60 procent andra unga), utomhus i bostadsområdet på kvällen (37 procent unga hbtq-personer, 50 procent andra unga), ute på stan, på allmän plats (27 procent unga hbtq-personer, 36 procent andra unga), på nattklubb/pub (19 procent unga hbtq-personer, 29 procent andra unga). Källa: MUCF:s Ungdomsenkät 2018

1.3 Behov av mötesplatser för vissa grupper av unga

MUCF har i tidigare genomförda gruppintervjuer med fritidsaktörer och unga sett specifika behov av mötesplatser för vissa grupper av unga. Särskilt unga hbtq-personer och unga med funktionsvariationer upplever en större rädsla och risk för att utsättas för kränkningar. De efterfrågar i större utsträckning gruppverksamhet och/eller riktad verksamhet. Myndigheten har även lyft fram vikten av mötesplatser för unga nyanlända med stöd i en inkluderingsprocess som möjliggör möten med etablerade svenskar. För gruppen unga nyanlända kan mötet med icke-nyanlända unga vara en del i etableringsprocessen i samhället (MUCF 2016a).

I den äldre gruppen unga vuxna, 20–25 år, är det många unga som inte har ett behov av en mötesplats. Myndigheten har dock tidigare uppmärksammat att det finns unga i den åldern som besöker dessa typer av verksamheter (Ungdomsstyrelsen 2012a, MUCF

2014). Dessa unga vuxna kan exempelvis vara unga som varken arbetar eller studerar och unga med funktionsvariationer. Den äldre gruppen unga efterfrågar även andra typer av aktiviteter och verksamheter i jämförelse med yngre besökare.

Mötesplatsernas uppbyggnad kan även grunda sig i ett skyddsintresse för eller i förhållande till en viss social kategori och/eller grupp. Parallellt går det att dra till verksamhet för underrepresenterade grupper som handlar om att stärka en specifik grupps möjligheter för att senare kunna delta på lika villkor i till exempel en mötesplatsverksamhet. Det är oftast sociala faktorer som avgör om det är rimligt att beteckna en plats som en mötesplats och i vilken utsträckning den fungerar som en mötesplats – delvis då platsen i sig är av flexibel karaktär. Mötesplatsernas karaktär förändras således och anpassas därefter utifrån behov och förutsättningar (Ungdomsstyrelsen 2011a).

1.4 Unga hbtq-personers behov av riktade verksamheter

I Ungdomsstyrelsens rapport *Hon, Hen, Han* (2010) påvisas behovet av trygga mötesplatser för unga hbtq-personer. Ungdomsstyrelsens skrivelse *Om unga hbtq-personer - fritid* (2012b), visar på hur bristande kompetens bland personal och självupplevd otrygghet kan hindra unga hbtq-personer från att delta i olika aktiviteter på sin fritid. De faktorer som beskrivs förbättra gruppens möjligheter till fritid är personal med hbtq-kompetens och inkluderande verksamheter. Vidare lyfts även behovet av riktade mötesplatser, där unga hbtq-personer tillsammans kan stärkas i ett sammanhang där de inte upplevs som normbrytande. För många unga hbtq-personer är det nödvändigt med information om verksamheten som tydligt uttrycker att hbtq-personer är välkomna (Ungdomsstyrelsen 2012a). Det kan till exempel göras genom regnbågsflaggor eller genom att informera på sociala medier om personalens hbtq-kompetens.

I MUCF:s *Kartläggning av öppen fritidsverksamhet* (2016a) lyfter unga hbtq-personer social miljö och trygghet som de faktorer som har störst inverkan på om de unga deltar i öppen fritidsverksamhet eller inte. I intervjuerna berättar ett par av de unga att de tidigare besökt öppen fritidsverksamhet i sitt bostadsområde, men slutat gå dit på grund av kränkningar och negativa attityder från andra unga. Personalens kunskap om hbtq-frågor, ett öppet och respektfullt bemötande, verktyg för att arbeta för att stärka unga hbtq-personer samt motverka homofobi och transfobi i verksamheten, är faktorer som tidigare studier och rapporter lyfter fram som viktiga främjandefaktorer i öppen fritidsverksamhet (MUCF 2014; Ungdomsstyrelsen 2010; 2011b; 2012b). Detta bekräftas även i kartläggningen från 2016, där de unga i gruppintervjuerna beskriver situationer där ansvaret för att stoppa kränkningar istället hamnar på de unga hbtq-personerna själva och där fritidspersonalen kan ha sett vad som pågått men valt att inte reagera (MUCF 2016a).

Personal som arbetar med hbtq-frågor kan också riskera att bli utsatta för hat, hot och våld på sin arbetsplats eller via sociala medier. De kan trakasseras på grund av sina arbetsuppgifter eller för uttalanden som de gör inom ramen för sitt arbete eller uppdrag.

Personal som är öppna med att de själva är hbtq-personer kan vara särskilt utsatta (MUCF 2019g).

Unga hbtq-personers egna röster och upplevelser är viktiga i sammanhanget, eftersom unga hbtq-personer är experter på sina egna liv. I skriften *Stödjande och stärkande* (MUCF 2016b) berättar unga hbtq-personer om vad de upplever som stärkande i sin hbtq-identitet. Skriften syftar till att synliggöra faktorer som främjar unga hbtq-personers hälsa och rättigheter i vardagen. Den baseras på en självselektad webbenkät riktad till unga mellan 13 och 25 år som identifierar sig som hbtq-personer eller tror sig tillhöra hbtq-gruppen. I skriften identifieras ett flertal främjande faktorer. En viktig faktor för att kunna vara öppen som ung hbtq-person är omgivningens kunskap om hbtq-frågor och om hbtq-frågorna är synliga och representerade. Det är även viktigt att få finnas i sammanhang där det finns andra öppna hbtq-personer. Vuxnas agerande i verksamheter där unga befinner sig har också en stor betydelse för unga hbtq-personer. Unga hbtq-personer lyfter vikten av att vuxna som arbetar inom utbildningsväsendet och den öppna fritidsverksamheten har ett normkritiskt förhållningssätt, använder ett inkluderande språkbruk och agerar mot kränkningar. Trygga och identitetsstärkande miljöer kan därmed sammanfattas som sammanhang där hbtq-frågor är synliga, där det finns tydliga och ansvarstagande vuxna med hbtq-kompetens och ett normkritiskt förhållningssätt, samt miljöer där unga blir respekterade och sedda utifrån sin könsidentitet, könsuttryck och sexualitet.

MUCF har i tidigare uppdrag och rapporter identifierat att normkritik och intersektionalitet är perspektiv och metoder som är framgångsrika i arbetet med unga hbtq-personers fritid. Intersektionalitet innebär i stora drag att olika maktstrukturer eller diskrimineringsgrunder samverkar och kan förstärka varandra. Normkritik handlar om att granska olika föreställningar om vad som ses som normalt och avvikande i samhället och hur det påverkar människors liv på olika sätt. Det kan till exempel innebära att granska hur normer gynnar eller missgynnar olika personer utifrån vilka normer som råder i specifika situationer eller i samhället i stort. Dessa två perspektiv är fortfarande viktiga perspektiv och metoder för att skapa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer.

1.5 MUCF:s tidigare arbete med unga hbtq-personers mötesplatser

MUCF:s arbete med att främja en meningsfull och utvecklande fritid för unga hbtq-personer har pågått länge. Myndigheten fick redan kort efter publiceringen av *Hon Hen Han* (2010) ett nytt uppdrag att utveckla tryggare mötesplatser för unga hbtq-personer. Från 2011–2013 hade uppdraget fokus på att trygga och stärka förutsättningarna för unga hbtq-personer i öppen fritidsverksamhet i syfte att öka kompetens och att skapa öppna och fördomsfria miljöer för unga hbtq-personer. Sammanfattningsvis deltog över 2 000 personer på de konferenser och utbildningar som anordnades inom ramen för uppdraget. Myndigheten tog även fram ett metodmaterial som syftade till att lyfta metoder och verktyg i hur verksamheter kunde skapa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer *Öppna verksamheten!* Stödmaterialet reviderades i mars 2019 och har även fått en uppdaterad titel: *Öppna fritidsverksamheten – om hbtq, normer och inkludering* (MUCF 2019g).

MUCF har i tidigare rapporter och kartläggningar, däribland *Fokus14* (2014), tagit fram förslag för att stärka arbetet med öppen fritidsverksamhet för unga hbtq-personer genom utbildning och bidrag. Förslagen har både behandlat vikten av riktad verksamhet för unga hbtq-personer men även visat på behovet av att den allmänna mötesplatsen/fritidsverksamheten arbetar för att vara trygga platser för alla unga.

I *Kartläggning av öppen fritidsverksamhet* (2016a) föreslog MUCF att myndigheten skulle få ett uppdrag om att fördela bidrag till aktörer som ser ett behov av och vill utveckla sitt arbete med öppna mötesplatser för unga hbtq-personer. År 2018 fick myndigheten ett regeringsuppdrag att fördela medel till kommuner för att öka tillgängligheten och kvaliteten i öppen fritidsverksamhet. Flera kommuner har slutrapporteringen angett att de aktivt arbetat med att inkludera unga hbtq-personer i den öppna fritidsverksamheten, för att öka tillgängligheten och få fler att känna sig trygga och välkomna. Flera kommuner har även uppgett att de exempelvis ökat tillgängligheten genom att lära sig mer om hur de ska inkludera barn och unga i hbtq-frågor, kompetensutvecklat personal eller hbtq-certifierat sin verksamhet. Kommunerna uppger att de metoder som används för att nå unga hbtq-personer är bland annat uppsökande verksamhet, informationsspridning, ändrade öppettider eller ändringar i verksamheten (MUCF 2019b).

2 Kartläggning av befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer

För att få en överblick av befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer i Sverige har MUCF valt att genomföra en kartläggning av den här typen av mötesplatser. Resultatet av kartläggningen presenteras i detta kapitel.

I kartläggningen har myndigheten använt olika kanaler för att få tips om och kontaktuppgifter till mötesplatser för unga hbtq-personer. Myndigheten har mejlat samtliga 28 kommuner som anmält att de driver någon typ av hbtq-verksamhet i sitt svar på MUCF:s enkätundersökning om kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet från år 2018. Av dessa 28 kommuner har 10 svarat.⁹ Via MUCF:s nyhetsbrev har myndigheten efterfrågat information om och tips på befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer. MUCF har även fått information från nätverk för fritidsaktörer och hbtq-organisationer. Därutöver har myndigheten sökt reda på information via webben och via information och tips som inkommit.¹⁰

Med stöd i den definition som myndigheten tillämpar har vi i denna kartläggning valt att ha med mötesplatser för unga hbtq-personer som

- är en frivillig och öppen verksamhet som erbjuder olika aktiviteter
- drivs av offentlig, civilsamhälles eller privat aktör
- arbetar särskilt och uttalat med hbtq
- är till för personer under 30 år
- inte endast är en stödverksamhet, som t.ex. en samtals- eller stödgrupp.

2.1 Aktuella mötesplatser

I kartläggningen har MUCF identifierat 72 mötesplatser för unga hbtq-personer. Av dessa är det endast 50 mötesplatser som har tagits med i denna kartläggning och som presenteras och diskuteras i detta avsnitt.

I kartläggningen har MUCF funnit 15 mötesplatser för unga hbtq-personer som avslutat eller pausat sin verksamhet. Vissa av dessa mötesplatser har informerat via sin webbplats eller sociala medier att de pausat eller avslutat verksamheten, alternativt meddelat detta via mejl till myndigheten. Några av dessa verksamheter har tidigare haft en etablerad mötesplats för unga hbtq-personer men i denna kartläggning har myndigheten dock inte haft möjlighet att undersöka orsaken till att de avslutat verksamheten. En av

---

⁹ Fram tills den 13 november 2019 som var den interna sista svarsdagen för kartläggningen.

¹⁰ Det fortsätter komma in tips på mötesplatser för unga hbtq-personer till MUCF via mejl och vid möten med kommuner, fritidsaktörer och andra aktörer som arbetar med området. Tips om mötesplatser som inkommit efter den 13 november 2019 redovisas inte i denna delrapport, men finns med i myndighetens fortsatta arbete med regeringsuppdraget.

verksamheterna som myndigheten varit i kontakt med uppger att de pausat verksamheten på grund av personalbrist. En annan berättar via mejl att de under den senaste tiden haft svårt att nå målgruppen och därför håller på att utvärdera sitt arbetssätt. Några verksamheter har däremot inte haft någon aktuell information att hitta på webbplatser och sociala medier och då de inte heller svarat på myndighetens kontaktförsök har vi dragit slutsatsen att de inte längre är verksamma.

Utöver de femton mötesplatser som avslutat eller pausat verksamheten har vi även lämnat ytterligare sju mötesplatser utanför kartläggningen, då de inte uppfyller de uppsatta kriterierna för att ingå i just denna kartläggning. Fyra av dessa mötesplatser har inte någon övre åldersgräns, en av verksamheterna består av en samtalsgrupp på en ungdomsmottagning och två av mötesplatserna har inte någon specifik mötesplats för unga hbtq-personer utan verksamheterna arbetar för att alla alltid ska känna sig välkomna.

Det finns med stor sannolikhet fler verksamheter runt om i landet som driver mötesplatser eller annan verksamhet för unga hbtq-personer men som vi inte lyckats identifiera eller av andra anledningar inte haft möjlighet att ta med i denna kartläggning.

2.1.1 Uppgifter som samlats in

I kartläggningen har MUCF valt att samla in följande uppgifter om mötesplatserna: kommun, kommunindelning, vem som driver mötesplatsen, åldersspann, vilken målgrupp mötesplatsen är till för samt hur ofta mötesplatsen sker. Avgränsning har skett med hänsyn till kartläggningens tidsplan och omfattning, samt denna delrapport. Den insamlade informationen bedömdes vara mest relevant i ett första skede.

Insamling av information om de olika mötesplatserna har skett i första hand via sökning på webben och i andra hand genom kontakt med mötesplatserna. Kontakten har framför allt skett via mejl och i vissa fall via telefon. Myndigheten har inte lyckats samla in fullständiga uppgifter för alla mötesplatser. Där uppgifter saknas presenteras det tillsammans med resultatet.

I kartläggningen används Sveriges kommuner och regioners (SKR) kommunindelning som utgår från tre huvudgrupper, varav myndigheten även valt att ha med en underkategori för att synliggöra landsbygdskommuner.¹¹

Grupp A. storstad eller storstadsnära kommuner

Grupp B. större städer och kommuner nära större stad

Grupp C. mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner

Grupp C8. landsbygdskommuner

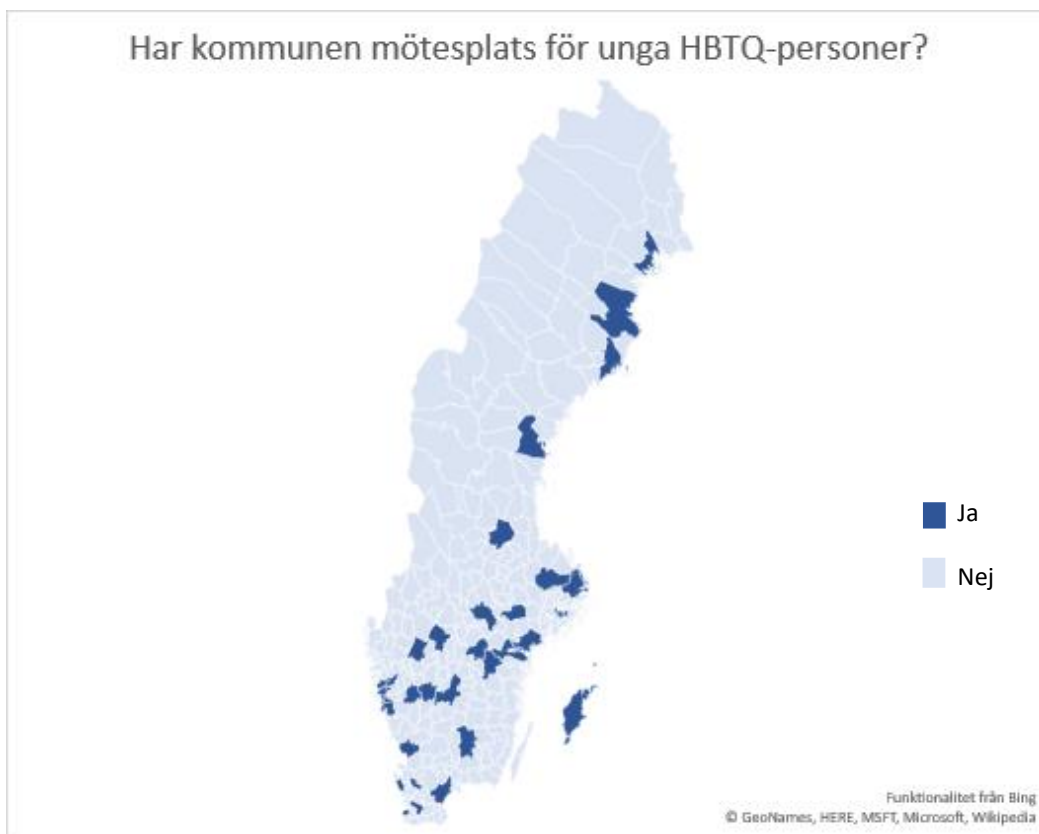
---

¹¹ Sveriges kommuners och regioners kommungruppsindelning:
<https://skr.se/tjanster/kommunerlandsting/faktakommunerochlandsting/kommungruppsindelning.2051.html>

2.2 Resultat av kartläggning

2.2.1 Kommuner och län med mötesplatser för unga hbtq-personer

Enligt kartläggningen finns 50 verksamma mötesplatser för unga hbtq-personer runt om i landet. Dessa finns i 15 av Sveriges 21 län och i 34 av Sveriges 290 kommuner. Ett flertal kommuner och län saknar därmed mötesplatser för unga hbtq-personer. Av de identifierade mötesplatserna finns 29, det vill säga över hälften, i Stockholms län (11 st.), Västra Götalands län (13 st.) och Skåne län (5 st.). Kartan nedan visar vilka kommuner som har en eller flera mötesplatser för unga hbtq-personer.

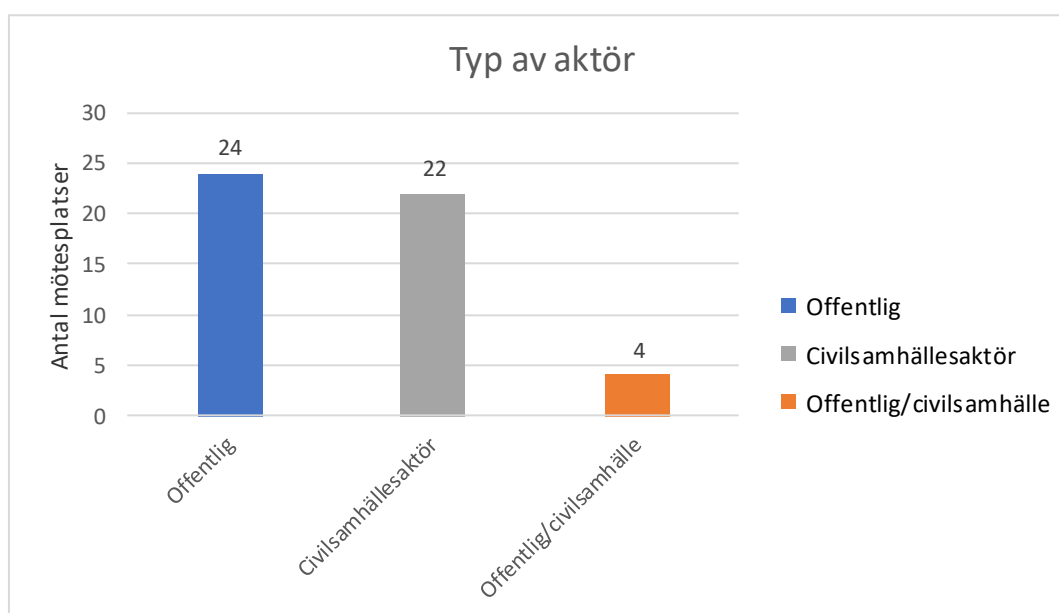
Figur 3: Vart i landet identifierade mötesplatser för unga hbtq-person finns. Totalt antal: 50 st. Identifierade mötesplatser finns i följande län: Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Uppsala, Örebro, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Västra Götalands, Gotlands, Kronobergs, Skåne, Dalarnas, Hallands, Jönköpings.

Kommunindelningen synliggör att de flesta mötesplatserna finns i storstäderna eller de större städerna, medan endast ett fåtal mötesplatser finns i mindre städer och tätorter. Myndigheten har i denna kartläggning inte kunnat identifiera en enda verksam mötesplats i en landsbygdskommun.

2.2.2 Aktörer som driver mötesplatser för unga hbtq-personer

Aktörerna som driver mötesplatsen är kategoriserade som offentlig, civilsamhälle eller offentlig/civilsamhälle. I kartläggningen har myndigheten inte kunnat identifiera någon privat aktör som driver mötesplats för unga hbtq-personer.

Den offentliga aktören är vanligtvis en kommun. Civilsamhällesaktörer är vanligtvis den lokala hbtq-organisationen. Offentlig/civilsamhälle innebär att en civilsamhällesaktör driver mötesplatsen tillsammans med det offentliga. I kartläggningen har vi inte undersökt formen för samarbetet.

Figur 4: Typ av aktör som driver en mötesplats för unga hbtq-personer. Offentlig: 24 stycken. Civilsamhällesaktör: 22 stycken. Offentlig/civilsamhälle: 4 stycken. Totalt antal: 50 stycken

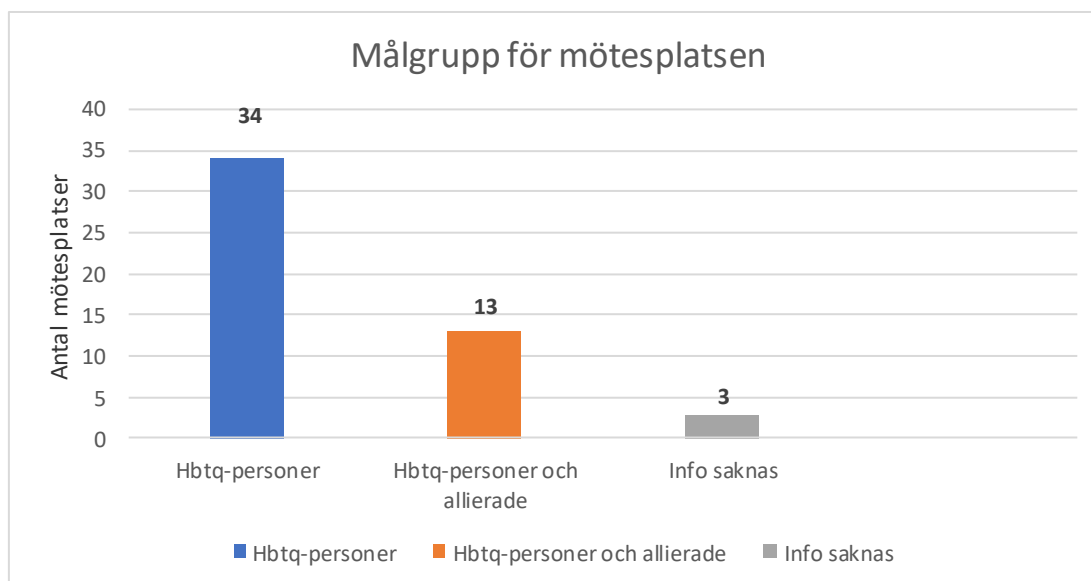
2.2.3 Målgrupp för mötesplatsen

I kartläggningen har det framkommit att mötesplatserna använder olika begrepp för att beskriva målgruppen. Vanligast förekommande är *hbtq*, *hbtq+*, *hbtqia+* eller *hbtqia*. Trots att verksamheterna ibland använder andra benämningar har MUCF i denna kartläggning valt att endast använda begreppet *hbtq* när vi beskriver mötesplatserna. Mötesplatserna använder även en rad olika definitioner för vem som kan komma till verksamheten, som exempelvis hbtq-personer och deras vänner, hbtq-personer och nyfikna. Myndigheten har valt att sortera in dem under två kategorier:

Öppen för hbtq-personer och allierade. Mötesplatsen har ett tydligt hbtq-fokus och är till för personer som identifierar sig som hbtq-personer och deras vänner.

Öppen för hbtq-personer. Mötesplatsen är separatistisk och endast öppen för personer som identifierar sig som hbtq-person eller som tror sig tillhöra hbtq-gruppen.

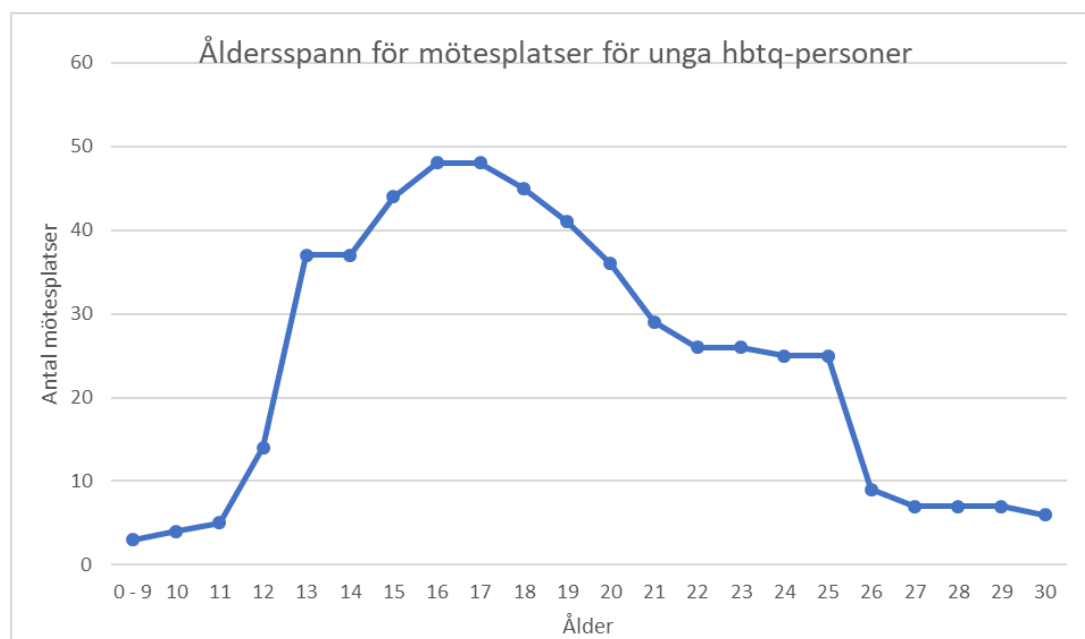

Figur 5: Målgrupper för mötesplatser för unga hbtq-personer. Hbtq-personer: 34 stycken. Hbtq-personer och allierade: 13 stycken. Info saknas: 3 stycken. Totalt antal: 50 stycken.

Av de separatistiska verksamheterna är tre mötesplatser för tjejer och transpersoner eller tjejer, transpersoner och icke-binära. Fem av mötesplatserna är separatistiska för unga hbtq-personer som är nyanlända eller asylsökande.

2.2.4 Åldersspann för mötesplatsen

Åldersgränsen varierar mellan mötesplatser. Den nedre åldersgränsen varierar mellan 0 år och 16 år medan ingen av mötesplatserna i kartläggningen är för personer över 30 år. Den övre åldersgränsen är mellan 17 år och 30 år. Två av de femtio mötesplatserna för unga hbtq-personer som finns i kartläggningen saknade information om vilken ålder inom gruppen unga de vänder sig till. Därför är det endast 48 mötesplatser som tagits med i kurvan som presenteras i diagrammet nedan.

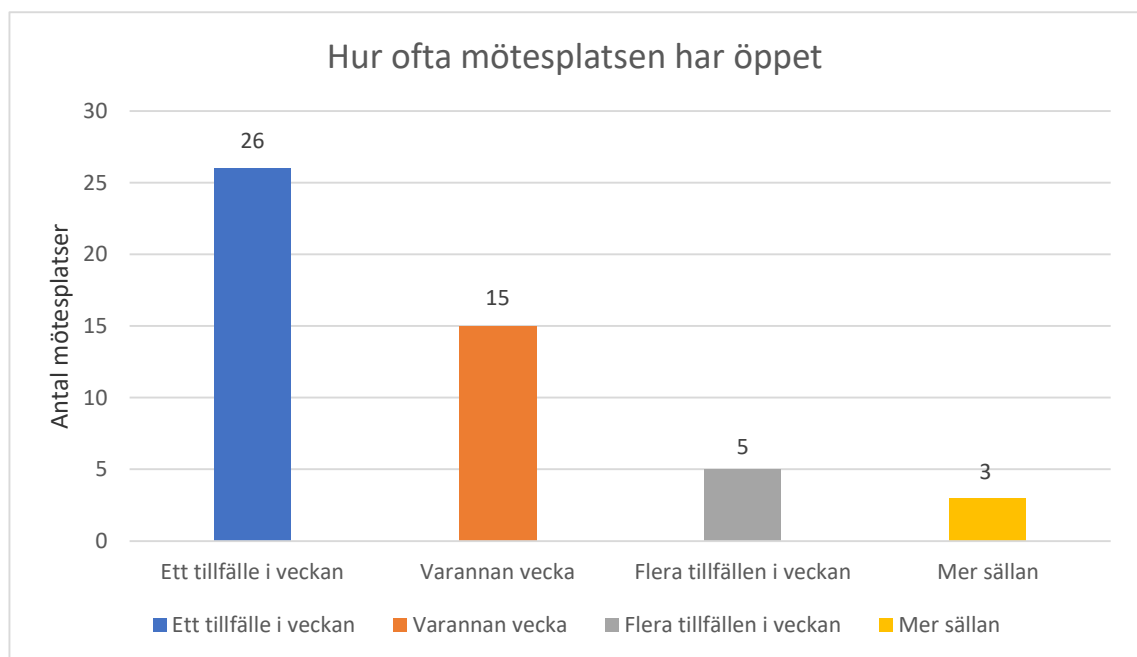
Figur 6: Åldersspann för mötesplatser för unga hbtq-personer. Totalt antal: 48 stycken

Kurvan ovan synliggör det sammanlagda åldersspannet för de kartlagda mötesplatserna för unga hbtq-personer i hela landet. Kurvan visar att hbtq-personer i åldern 15–19 år har störst sannolikhet att höra till åldersmålgruppen för en mötesplats för unga hbtq-personer. Eftersom många mötesplatser för unga hbtq-personer kan vara den enda på orten leder det till en risk för att yngre och äldre unga hbtq-personer inte har en mötesplats att gå till på grund av sin ålder, trots att det finns en mötesplats på orten.

2.2.5 Hur ofta mötesplatsen har öppet

Hur ofta mötesplatsen är öppen varierar mellan verksamheterna. MUCF har valt att kategorisera hur ofta mötesplatsen har öppet utifrån om den har verksamhet flera tillfällen i veckan, ett tillfälle i veckan, varannan vecka eller mer sällan.

Ett fåtal mötesplatser har öppet flera dagar i veckan. Som mest har de verksamhet två till tre tillfällen i veckan. De mötesplatser som kategoriseras som ”mer sällan” erbjuder träffar vid några tillfällen per termin. En av mötesplatserna är så pass nystartad att aktören inte avgjort hur ofta mötesplatstillfällena kommer att ordnas och därför är den mötesplatsen inte inkluderad i diagrammet.

Figur 6: Hur ofta mötesplatsen har öppet för unga hbtq-personer. Ett tillfälle i veckan: 26 stycken. Varannan vecka: 15 stycken. Flera tillfällen i veckan: 5 stycken. Mer sällan: 3 stycken. Totalt antal: 49 stycken

Av de totalt fem mötesplatserna som har verksamhet flera dagar i veckan är tre separatistiska för tjejer och transpersoner, eller för tjejer, transpersoner och icke-binära. De övriga två verksamheterna som har öppet vid flera tillfällen i veckan drivs av den lokala hbtq-organisationen och finns i storstäderna Malmö och Stockholm.

3 Erfarenheter från mötesplatser för unga hbtq-personer

För den här delrapporten genomförde MUCF sex intervjuer med aktörer som har en mötesplats för unga hbtq-personer. I det här kapitlet presenteras resultatet av intervjuerna. Först redogörs för genomförandet av intervjuerna och sedan för teman som kom fram i intervjuerna.

MUCF valde att utföra intervjuer som ett komplement till kartläggningen för att få en bredare bild och förståelse för mötesplatsernas verksamhet. Syftet med intervjuerna var att

- få en bild av mötesplatser för unga hbtq-personer som drivs av olika typer av aktörer, deras verksamhet och förutsättningar
- identifiera vilka unga hbtq-personer som nås eller inte nås av dessa verksamheter, ur ett intersektionellt perspektiv
- synliggöra framgångsfaktorer och utmaningar
- identifiera stöd som behövs eller som kan tas fram för att stärka förutsättningarna för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer och för att stödja redan existerande mötesplatser.

Utöver syftet hade myndigheten två hypoteser som utgångspunkt över vilka teman som vi misstänkte skulle komma upp under intervjuerna. Dessa två var att

- aktörerna skulle ha finansiella utmaningar
- det skulle finnas tecken på konkurrens mellan civilsamhället och offentliga aktörer som driver mötesplatsverksamhet för unga hbtq-personer, istället för att samverka.

Frågorna i intervjuguiden utformades utifrån syftet och hypoteser, men på ett sätt som gav utrymme för intervjuade aktörer att fokusera på det som de ansåg var mest relevant i de olika frågeställningarna. Intervjuerna varade mellan en till två timmar och hölls på plats i mötesplatsaktörernas lokaler. I slutändan gav intervjuerna en bild av verksamheterna som de intervjuade aktörerna driver, framgångsfaktorer, utmaningar samt behovet av stöd.

3.1.1 Urval av respondenter

I urvalet av aktörer försökte MUCF få en blandning av olika slags aktörer, verksamheter och en geografisk spridning för att få en bred bild av förutsättningarna för mötesplatser för unga hbtq-personer. Av de intervjuade aktörerna var fyra offentliga (kommunala) och två från civilsamhället. Innan intervjuerna hade myndigheten uppfattningen att två av de offentligt styrda mötesplatserna som intervjuades drevs i samverkan mellan en offentlig aktör och en civilsamhällesaktör. Genom intervjuerna blev det däremot tydligt att det i praktiken var den offentliga aktören som hade helhetsansvaret för verksamheten. Många

gångar hade civilsamhällesaktören varit mer aktiv i ett tidigare skede, och bidrog numera exempelvis med en volontär på plats under mötesplatstillfällena.

Ett urval av sex aktörer kan tyckas litet, men utgör ändå 12 procent av de totalt 50 mötesplatser som presenteras i den här delrapporten. Resultaten från intervjuerna i delrapporten ger därmed viktig information om vilka förutsättningar mötesplatser för unga hbtq-personer har. Respondenterna utgörs främst av offentliga aktörer, vilket kan anses vara en nackdel. Ett större antal respondenter från civilsamhället hade varit bra för att få en tydligare bild av hur förutsättningarna för mötesplatser för unga hbtq-personer ser ut – inte minst med anledning av att civilsamhället driver ungefär hälften av de mötesplatser som myndigheten identifierat i kartläggningen.

3.2 Mötesplatsernas utformning och innehåll

De intervjuade aktörernas mötesplatser för unga hbtq-personer har varit verksamma mellan tre och fem år. Mötesplatserna har öppettid en gång i veckan på en vardag och cirka tre timmar åt gången på eftermiddag eller kväll. I genomsnitt är det 10–15 deltagare och två ledare på plats per mötesplatstillfälle.

3.2.1 Mötesplatsens målgrupp

Alla intervjuade aktörer har en målgruppspolicy med andemeningen att mötesplatsen för unga hbtq-personer är ”öppen men ändå inte”. Det innebär att målgruppen är unga hbtq-personer men att det inte sker en utfrågning varje gång en ny deltagare dyker upp. Istället klargörs målgruppen på andra sätt, exempelvis genom de specifika aktiviteterna som nämndes ovan eller genom ändringar i lokalen under hbtq-mötesplatstillfället. Dessa ändringar kan exempelvis vara att bara en ingång till lokalen används. Det kan även vara att en av ledarna välkomnar deltagare vid dörren och berättar för nya deltagare vart de har kommit och vilka förhållningsregler som gäller. Det här ska vara ett sätt att försäkra sig om att personer som kommer till mötesplatsen av misstag inte deltar och skapar en otrygg stämning. Ibland väljer ändå vissa av dessa unga att stanna kvar på mötesplatsen trots att de först inte visste att de kommit till en hbtq-mötesplatstillfälle.

3.2.2 Mötesplatsens deltagare

Åldersspannet för mötesplatsernas målgrupper varierar från 11–18 år till 16–25 år men flera av mötesplatsaktörerna har en viss flexibilitet vad gäller ålder. Det gäller framför allt när hbtq-personer som är yngre än mötesplatsens målgrupp vill delta i verksamheten och att de vid dessa tillfällen är välkomna att göra det.

Respondenterna har överlag inte så detaljerad information om vilka unga hbtq-personer som deltar i deras verksamhet eftersom mötesplatsen överlag inte samlar in information om hur deltagarna identifierar sig själva. Många av deltagarna delar ändå självmant med sig av information om sig själva. Det kommer även fram en del information om hur deltagarna identifierar sig i de namn- och pronomenrundor¹² som alla mötesplatser har i början av sina mötesplatstillfällen. På basen av den information som aktörerna har menar

---

¹²I en namn- och pronomenrunda berättar alla vilket tilltalsnamn de använder och vilket pronomen de vill att andra använder om dem i tredje person – till exempel hon, hen, han eller den. Syftet är att göra det möjligt för alla att bli tilltalade och omnämnda på ett sätt som stämmer överens med deras könsidentitet.

flera att det främst är transpersoner och tjejer som deltar i verksamheten, medan det inte är så många homo- och bisexuella killar. Undantaget är en mötesplats som riktar sig till unga hbtq-personer som är nyanlända eller med erfarenheter av att söka asyl, där majoriteten av deltagarna är killar.

Ett av syftena med intervjuerna var att kunna göra en intersektionell analys av vilka unga hbtq-personer som nås av eller deltar i de mötesplatsverksamheter som riktar sig till dem. På grund av den begränsade information som finns tillgänglig om deltagarna kan myndigheten inte göra en sådan analys. Insamling av information om vilka som deltar i mötesplatsen var inte heller något mötesplatsaktörerna gjorde systematiskt. Några av mötesplatsaktörerna reflekterar dock över denna typ av perspektiv i relation till vilka som deltar i mötesplatsverksamheten. En av mötesplatsaktörerna berättar exempelvis att deltagargruppen är väldigt homogen och flera av aktörerna lyfter att deltagarna inte bara kommer från närområdet. Det kan tyda på en blandning av unga i gruppen som bor i centralort och förorter.

3.2.3 Förutsättningar för att kunna erbjuda en kontinuerlig verksamhet

Som all fritidsverksamhet är även mötesplatser för unga hbtq-personer beroende av att personer i målgruppen väljer att delta. Det är ofta en grupp stammar på 10–15 unga som kommer till mötesplatsen för unga hbtq-personer. Ett av de viktigaste sätten att få nya deltagare är att en ung hbtq-person tar med en kompis till mötesplatsen. Det relativt låga deltagarantalet och att det ofta är samma unga som deltar gör att verksamheten kan bli sårbar. Om gruppens stammar försvinner, antingen för att de blir för gamla för mötesplatsen eller av någon annan anledning, kan verksamheten riskera att dö ut om de inte lyckas fylla på med nya deltagare.

Fyra av sex respondenter upplever en minskad aktivitet i mötesplatsen i relation till när verksamheten startade. En av mötesplatserna valde själv att pausa verksamheten på grund av behov av att fundera på hur de skulle hantera den psykiska ohälsan de märkte av i gruppen och hur den påverkade mötesplatsen. De andra verksamheterna har haft utmaningar med att nå deltagare. En aktör arrangerade ett större evenemang som lockade många och fick därefter ett stabilt deltagarantal igen. En annan aktör försöker som bäst bygga upp verksamheten på nytt genom att arrangera specifika aktiviteter för att öka medvetenheten om mötesplatsen. Den sista av dessa aktörer har sedan en tid tillbaka inte lyckats locka deltagare till sin mötesplats trots att den var väldigt populär för några år sedan. Den verksamheten riskerar också att avslutas vid årsskiftet.

3.2.4 Behov av rutiner för säkerhet och sekretess

Alla de intervjuade aktörerna har någon slags praxis kring sekretess för deltagarna. Av de unga hbtq-personer som deltar är det många som inte är öppna med sin identitet i hemmet eller skolan och kanske använder andra namn och pronomen på mötesplatsen än på vissa andra platser.

Säkerhetsfrågan kom även upp i diskussion kring mötesplatsens lokaler. Fem av sex aktörer har egna lokaler där mötesplatsen har sin verksamhet. Den sjätte aktören vill inte svara på frågan om lokaler av säkerhetsskäl. Den typen av information finns inte heller på aktörens webbsidor utan adress ges endast till föranmälda deltagare. Aktören har denna

säkerhetspraxis eftersom de bedömer att det finns en risk för deltagarna att utsättas för hbtq-fobiskt och hedersrelaterat våld och förtryck.

En annan aktör gör ändringar i lokalen i samband med mötesplatsverksamheten för unga hbtq-personer för att trygga deltagarnas anonymitet. Lokalen har stora fönster och glasväggar vid ingången och personalen täcker dessa med flaggor som symboliserar olika hbtq-grupper. Det bidrar till att utomstående inte kan se in i lokalen eller vem som deltar i hbtq-verksamheten.

3.2.5 Mötesplatsens innehåll och aktiviteter

Verksamheten och aktiviteterna som sker på mötesplatser för unga hbtq-personer verkar inte skilja sig märkbart från övrig öppen fritidsverksamhet. De flesta av mötesplatserna satsar på att erbjuda en verksamhet och aktiviteter som liknar de som finns på en fritidsgård, oberoende av om mötesplatsen hålls på en fritidsgård eller inte. Typiska aktiviteter är pyssel, spel, teckning, bakning, fika och gemensamma diskussioner. Unga själva är med och utformar verksamheten. Det viktigaste är en trygg stämning där de unga hbtq-personerna som deltar inte behöver uppleva sig själva som normbrytare. Ibland ordnas det aktiviteter med specifikt hbtq-tema som exempelvis en inbjuden gäst som berättar om sina erfarenheter som hbtq-person eller en föreläsning om sex och samlevnad från ett hbtq-perspektiv. En av aktörerna har för tillfället specifika aktiviteter eller teman för varje mötesplatstillfälle. Denna aktör har däremot som mål att den typen av specifika aktiviteter inte ska behövas, men ser det som ett sätt att särskilja hbtq-mötesplatsen från den allmänna verksamheten och därmed locka till sig rätt målgrupp.

3.2.6 Marknadsföring av mötesplatsen

Mötesplatserna för unga hbtq-personer marknadsförs på olika sätt. Kontakt med skolor är en tydlig kanal för aktörerna att nå nya deltagare. Det sker antingen genom att de själva informerar om sin verksamhet i skolorna eller att skolorna tipsar unga hbtq-personer om mötesplatsen. Även andra aktörer än skolor kan hänvisa unga hbtq-personer till mötesplatsen, exempelvis ungdomsmottagningar och hbtq-organisationer. Andra marknadsföringskanaler som mötesplatsaktörerna använder är sociala medier, som Instagram och Facebook, samt egna webbplatser. Även tryckt material används av vissa aktörer, som infoblad eller affischer. Flera av respondenterna lyfte fram att det krävs mycket arbetstid för marknadsföring.

3.2.7 Finansiering och personalresurser är centralt

Av de sex aktörerna svarade fyra att de inte har specifik hbtq-finansiering för sin mötesplats för unga hbtq-personer. Av de två som har särskilda pengar för hbtq-verksamheten är en aktör en hbtq-organisation och den andra en kommunal verksamhet som fått ett extra anslag för att driva mötesplats för unga hbtq-personer, även om verksamheten också finansieras inom ramen för aktörens egen budget.

De två aktörerna från civilsamhället som intervjuades berättar att de har utmaningar med mötesplatsens finansiering medan tre av fyra offentliga aktörer inte upplever motsvarande problem. Den offentliga aktör som upplever problem med resurser är den enda som inte har ett tydligt stöd från ledning eller beslutsfattare i att driva sin mötesplats för unga hbtq-personer. Att inte ha en specifik budget för mötesplatsen beskrivs som något negativt framför allt av de aktörer som har finansiella utmaningar eftersom verksamheten blir väldigt beroende av ledningens stöd.

Ingen av de offentliga mötesplatserna har startats som en följd av ett beslut från ledning eller beslutsfattare. En av mötesplatserna startade ursprungligen som ett projekt med medel från kommunen men drevs av en civilsamhällesaktör. Den verksamheten togs senare över av den offentliga aktören och är den mötesplats som idag även fått ett extra anslag för att driva verksamheten. Enligt de offentliga aktörerna är det framför allt arbetstid som kostar eftersom de oftast har en lokal tillgänglig som redan är i aktörens bruk.

Det som är gemensamt för alla aktörer är att deras finansiering ges för ett år åt gången. En av de ideella aktörernas verksamhet har däremot startats med hjälp av ett treårigt projektbidrag som aktören betonar var väldigt viktigt för att etablera med verksamheten.

3.2.8 Kvalitativa och kvantitativa aspekter av mötesplatsen

Att ha en mötesplats för unga hbtq-personer beskrivs både som en dyr och billig verksamhet, beroende på aktör. De aktörer som anser att mötesplatsen är billig i drift är alla offentliga aktörer som har en lokal sedan tidigare. Deras löpande kostnader består framför allt av arbetstid och av mindre inköp för aktiviteter som pysselmateriel och mat. Mötesplatsen för unga hbtq-personer är däremot dyr i jämförelse med annan öppen fritidsverksamhet med tanke på deltagarantal i förhållande till personal och arbetstid. På en fritidsgård kan det vara 70–80 unga som deltar under en kväll medan det på en mötesplats för unga hbtq-personer i genomsnitt är 10–15 deltagare. Oavsett hur många som deltar i verksamheten är det enligt respondenterna i genomsnitt två ledare på plats under en kväll, både i den öppna verksamheten och på mötesplatserna. I mötesplatsernas löpande rapportering till finansiärer är det ofta kvantitativa aspekter - exempelvis antal deltagare - som efterfrågas, och inte kvalitativa aspekter - exempelvis hur viktig en mötesplats för unga hbtq-personer kan vara för de som går dit och hur den bidrar till deras hälsa och välmående. Det innebär att utan ett specifikt uppdrag att driva en mötesplats för unga hbtq-personer kan verksamheten hotas om aktörerna behöver spara pengar, vilket också är ett reellt hot i både kommuner och i civilsamhällesorganisationer.

3.2.9 Konkurrens mellan civilsamhället och det offentliga

Inför intervjuerna fanns en hypotes om att det skulle finnas erfarenheter av konkurrens mellan ideella och offentliga aktörer i att ha en mötesplatsverksamhet för unga hbtq-personer på en och samma ort istället för att samverka. Det antagandet baserade sig på kontakt med framför allt ideella aktörer i civilsamhället som lyft upp att vissa kommuner väljer att starta egna mötesplatser - som sedan inte fungerar eller lockar deltagare. Det istället för att stödja redan existerande ideella mötesplatser vars verksamhet begränsas eller tvingas avslutas på grund av resursbrist. Den här typen av konkurrens lyftes däremot inte upp av respondenterna men det kan finnas skäl att utforska frågan vidare i framtida utredningar där flera ideella aktörer intervjuas.

3.2.10 Personalens kompetens i hbtq-frågor

Anställda och volontärer vid de intervjuade mötesplatserna för unga hbtq-personer förväntas ha en grundläggande hbtq-kompetens. Det innebär exempelvis kunskap om könsidentitet och vikten av att använda rätt pronomen. Hbtq-kompetens är någonting som flera aktörer lyfter som viktigt även vid rekrytering av ny personal. Utöver det uppfattas det som positivt om ledarna är kvar länge i verksamheten och på det sättet kan lära känna och skapa trygga relationer med deltagarna.

Flera av de offentliga aktörerna har genomgått en utbildning i hbtq-frågor, antingen den hbtq-certifiering¹³ som Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, RFSL, erbjuder eller en kortare variant av den via en region. En av civilsamhällesaktörerna lyfte att de gärna skulle gå en hbtq-utbildning men att de som erbjuds är för dyra. Mötesplatsaktörerna har också införskaffat kompetens och kunskap på andra sätt än via utbildningar. Det kan till exempel handla om att besöka en annan mötesplats för unga hbtq-personer för att ta del av deras erfarenheter och material. En aktör nämnde även en metodbok för mötesplatser för unga hbtq-personer, *Egaliamodellen*, som är framtagen med utgångspunkt i hbtq-mötesplatsen Egalias erfarenheter – en mötesplats som drivs av RFSL Stockholm. Att besöka andra mötesplatser för unga hbtq-personer är också ett sätt att få bekräftelse för ens egna val och avvägningar genom att se att andra aktörer gjort på samma sätt med goda resultat.

3.2.11 Hbtq-personer som ledare

Flera av de offentliga mötesplatserna har också ett samarbete med en lokal RFSL-organisation i form av att någon från organisationen finns på plats under mötesplatstillfällena. Vid frågan om personalens hbtq-kompetens lyfter flera aktörer själva att ledare på en hbtq-mötesplats bör vara hbtq-personer själva. De mötesplatser som har en eller flera hbtq-personer bland ledarna lyfter det som positivt eftersom ledarna har liknande erfarenheter och kan vara en förebild för de unga hbtq-personerna på ett annat sätt än en heterosexuell cisperson. Framför allt de offentliga aktörerna betonar att det inte är ett krav att ledare i verksamheten är hbtq-personer men att det kan finnas ett mervärde i det eller till och med en förväntan från deltagarna eller deras föräldrar.

3.2.12 Behov av kompetens om psykisk ohälsa

Ett annat kompetensområde som kom upp i intervjuerna var psykisk ohälsa. En av respondenterna, från en offentlig verksamhet berättar att hen och hens kollegor har gått en utbildning i första hjälpen i psykisk hälsa för att vara bättre förberedda på att kunna ge ett bra bemötande åt unga hbtq-personer som mår dåligt. De andra aktörerna har inte gått någon motsvarande utbildning.

Två av de offentliga aktörerna, som inte gått en utbildning i psykisk ohälsa, berättar att de blev överraskade av hur pass framträdande psykisk ohälsa var i gruppen. De har också reagerat på deltagarnas nivå av integritet, och lyfter fram att de upplever att de unga delar med sig av väldigt intima saker även i storgrupp. En av dessa aktörer hade tidigare haft en fråga i mötesplatstillfällens inledningsrunda där deltagarna fick prata om det bästa och det sämsta som har hänt under den senaste veckan. Det var framför allt under denna aktivitet som deltagarna berättade om hur dåligt de mådde, om olika typer av kränkningar de blivit utsatta för i skolan eller hemmet, samtidigt som de inte hade så mycket positiva upplevelser eller händelser att dela med sig av. Den andra aktören menade att när fokus hamnar på hbtq-frågor kommer psykisk ohälsa upp per automatik, på grund av de kränkningar som hbtq-personer utsätts för. Dessa verksamheter upplevde att det inte blev hälsosamma diskussioner kring psykisk ohälsa, utan att det snarare kunde leda till en ond spiral hos deltagarna, där det fanns risk för att den psykiska ohälsan istället ökade.

---

¹³ RFSL erbjuder kunskapshöjande insatser om hbtq-frågor genom en så kallad hbtq-certifiering. Mer om certifieringen här: <https://www.rfsl.se/certifiering-och-utbildning/det-haer-aer-en-certifiering/>

För att hantera frågan om psykisk ohälsa bättre har de två offentliga aktörerna valt att förändra strukturen för sina verksamheter. Den ena har ändrat frågorna i sin diskussionsrunda medan den andra pausade verksamheten helt en period för att sedan ha en nystart med fokus på positiv samvaro på mötesplatsen. Båda aktörerna upplever att stämningen på mötesplatserna är bättre och mera hälsosam nu. De har även utvecklat rutiner för att hantera psykisk ohälsa när den dyker upp bland deltagarna. Exempelvis att deltagare som mår dåligt kan få prata om sitt mående enskilt med personalen eller att ledarna hänvisar vidare till en annan aktör med kompetens inom området.

En mötesplats lyfte upp att personal i verksamheter som arbetar med ungas hälsa, som exempelvis ungdomsmottagningen, ofta saknar kompetens vad gäller hbtq-personer och personer som bär på trauman. Det kan leda till att unga hbtq-personer kanske inte får den hjälp de behöver trots att de hänvisas till aktörer som ska ha kompetens att arbeta med unga personers psykiska hälsa.

3.2.13 Samverkan med andra aktörer

Ett av de teman som berördes i intervjuerna var om mötesplatserna för unga hbtq-personer samverkade med andra aktörer och i så fall på vilket sätt. Tre av de offentligt ledda mötesplatserna har ett samarbete med åtminstone en hbtq-organisation på orten. I två fall har den lokala hbtq-organisationen haft en större roll när mötesplatsen grundades men organisatoriska förutsättningar och resursläget i organisationerna har lett till att de numera har en mindre roll i verksamheten. Det mest typiska exemplet på samverkan i nuläget är att någon från organisationen deltar på mötesplatsen.

Att en hbtq-organisation på något sätt representeras i en offentligt ledd mötesplats för unga hbtq-personer ses som någonting båda aktörerna kan dra nytta av. Mötesplatsen kan locka till sig nya deltagare via hbtq-organisationens nätverk samtidigt som organisationen kan få nya medlemmar. Organisationen kan också ge mötesplatsen mer trovärdighet genom att delta i verksamheten och även fungera som förebild för de unga hbtq-personerna på mötesplatsen.

En annan typisk samverkanspart är skolor. Flera av aktörerna, både offentliga och civilsamhället, har en nära relation med skolor i närområdet och informerar dem löpande om sin verksamhet. Skolorna och elevhälsan kan också tipsa sina elever om mötesplatsen, detsamma gäller ungdomsmottagningar och andra aktörer.

3.2.14 Vad som är svårt med samverkan

Kartläggningen av mötesplatser för unga hbtq-personer visar att de flesta mötesplatserna för unga hbtq-personer är den enda på orten. Flera av respondenterna efterfrågar att fler aktörer i området, exempelvis fritidsgårdar, hjälper till och tar ett större ansvar för unga hbtq-personer, genom att till exempel starta en egen mötesplats för gruppen. En av de intervjuade mötesplatsaktörerna, en kommunal fritidsgård, har självmant initierat sin mötesplatsverksamhet eftersom det inte fanns ett uppdrag från ledningen kring unga hbtq-frågor. Respondenten är kritisk till att ingen annan fritidsgård i kommunen har gjort likadant eller valt att stötta deras mötesplatsverksamhet med resurser. Det är samma mötesplats som vid tidpunkten för intervjun inte var säker på om verksamheten kan fortsätta efter årsskiftet 2019–2020.

Att mötesplatserna för unga hbtq-personer är så utspridda innebär att det är svårt att samverka med andra liknande mötesplatser trots att intresset finns. En av aktörerna från civilsamhället som intervjuades nämner däremot att de försökt initiera samverkan med en annan ideell verksamhet i samma storstad men att den andra aktören inte visat intresse. Ett nätverk för mötesplatser för unga hbtq-personer, som skulle underlätta samverkan och erfarenhetsutbyte, efterfrågas av en av aktörerna som samtidigt konstaterar att det i så fall krävs resurser för att administrera ett sådant nätverk.

3.2.15 Framgångsfaktorer och utmaningar i verksamheten

Under intervjuerna framkom flera faktorer som antingen främjar eller begränsar mötesplatsaktörernas möjligheter till att driva en mötesplats för unga hbtq-personer. Den främsta faktorn som lyftes upp är resurser. Tre av de offentliga aktörerna som intervjuades har tillit till att deras mötesplats kommer att kunna fortsätta även kommande år tack vare det stöd de har från sin ledning. Det betyder att de kommer att ha arbetstid, lokal och andra resurser som behövs för att verksamheten ska kunna fortsätta.

De tre övriga aktörerna, en av de offentliga och de båda ideella, har inte samma trygghet vad gäller resurser kommande år. Detta innebär en risk för att verksamheten kan komma att begränsas eller avslutas helt. Den enda aktören som har ett tydligt uppdrag kring unga hbtq-personer är en hbtq-organisation. De andra aktörerna har själva valt att ha en mötesplats för unga hbtq-personer. Utan ett uppdrag eller öronmärkta medel för hbtq-verksamhet finns det en risk att den prioriteras bort på grund av det låga deltagarantalet jämfört med allmän öppen fritidsverksamhet. Mindre aktörer kan också ha svårt att leda en mötesplats om de inte har de administrativa resurserna som krävs.

Andra framgångsfaktorer som aktörerna lyfter handlar om mötesplatsens verksamhet. Att ha fokus på det positiva och att deltagarna har kul tillsammans, som i allmän öppen fritidsverksamhet, beskrivs som ett bra koncept. Att det är en trygg atmosfär och att deltagarna har tillit till mötesplatsen och ledarna är också viktigt. På basen av intervjuerna är det oklart hur viktig lokalen i sig är men flera aktörer lyfter upp det som en positiv sak att deras lokaler var lätta att ta sig till med kollektivtrafik, att de är trivsamma och att det finns olika saker att göra där i likhet med en fritidsgård.

Bland övriga utmaningar nämns att kompetensutvecklingsinsatser inom hbtq-frågor ofta är dyra. Den höga kostnaden medför att flertalet mötesplatsaktörer inte har möjlighet att skicka sin personal till utbildningen. Att nå potentiella deltagare är utmanande för mötesplatsen, eftersom den typen av uppsökande arbete kräver resurser som sällan finns. I nuläget vet mötesplatserna inte heller vilka unga hbtq-personer de når och inte når eftersom det inte görs någon strukturerad uppföljning av vilka som deltar. Men under intervjuerna framkommer att de upplever att de har svårt att nå alla unga hbtq-personer som inkluderas i målgruppen, exempelvis homo- och bisexuella killar och unga hbtq-personer som även utsätts för rasism på grund av sin bakgrund eller hudfärg.

Det stöd som mötesplatserna önskar av det offentliga för att kunna stärka förutsättningarna för verksamheten handlar framför allt om två områden; finansiering och kompetensutveckling inom hbtq och psykisk ohälsa.

3.3 Sammanfattning av kartläggning och intervjuer

MUCF har i denna delrapport identifierat 50 verksamma mötesplatser för unga hbtq-personer. Mötesplatserna finns i 15 av Sveriges 21 län och i 34 av Sveriges 290 kommuner. Det betyder att det är stora geografiska områden som saknar mötesplatser för unga hbtq-personer. Över hälften av identifierade mötesplatser för unga hbtq-personer finns i storstadsområden. Myndigheten har inte lyckats identifiera någon mötesplats i en landsbygdskommun.

Mötesplatser för unga hbtq-personer drivs i ungefär lika stor utsträckning av offentliga aktörer som civilsamhällesaktörer. Endast fyra drivs i samverkan mellan det offentliga och civilsamhället. Av de 50 mötesplatserna är 34 separatistiska för personer som identifierar sig som hbtq-personer eller tror sig tillhöra gruppen. Åldersgränsen bland mötesplatserna varierar, men det är ett relativt stort åldersspann. De flesta mötesplatserna har öppet ett tillfälle i veckan eller varannan vecka. Endast två mötesplatser har öppet fler dagar i veckan. Dessa två verksamheter finns i storstadsområden och drivs av den lokala hbtq-organisationen.

Mötesplatserna som intervjuats driver separatistiska verksamheter för unga hbtq-personer. Åldersspannet för mötesplatsernas målgrupper varierar från 11–18 år till 16–25 år men flera av mötesplatsaktörerna har en viss flexibilitet vad gäller ålder. Det gäller framför allt att hbtq-personer som är yngre än mötesplatsens målgrupp får delta i verksamheten om de kommer till mötesplatsen. Det deltar i genomsnitt 10–15 deltagare per mötesplatstillfälle, tillsammans med två fritidsledare. Ett problem som framkommer under intervjuer är när antalet deltagare i denna verksamhet jämförs med den traditionella fritidsgården där deltagarantalet är betydligt högre. Det finns en risk om man endast mäter och tar hänsyn till kvantitativa aspekter, det vill säga antalet deltagare, när det gäller denna typ av verksamhet.

I intervjuer framkommer att de flesta av mötesplatserna har en verksamhet och aktiviteter som liknar en traditionell fritidsgård. Det är framför allt fokus att deltagarna ska ha kul tillsammans och kunna umgås med kompisar i en kravlös miljö. Att det är en trygg atmosfär och att deltagarna har tillit till mötesplatsen och ledarna är också viktigt. För att det ska vara möjligt behöver personalen i dessa verksamheter ha kompetens om hbtq-frågor och om psykisk ohälsa. Ledare som själva är hbtq-personer lyfts fram som något positivt. Mötesplatser för unga hbtq-personer har även behov av olika rutiner för säkerhet och sekretess för att verksamheten ska vara trygg för de som deltar.

Fler av mötesplatsaktörerna lyfter att de stött på mycket psykisk ohälsa bland gruppen unga hbtq-personer. Personalen har behövt öka sin kunskap och utveckla olika rutiner för att kunna stötta de unga deltagarna på ett bra sätt.

Det finns vissa svårigheter med samverkan mellan civilsamhället och det offentliga, men även i samverkan med andra aktörer. Samtidigt framkommer ett behov av att få redskap för att förbättra samverkan och därigenom kunna ta hjälp av varandras kompetenser och erfarenheter. Den samverkan som beskrivs är framför allt att den lokala hbtq-organisationen har en volontär i den offentligt drivna mötesplatsen.

Finansiering och personella resurser, tillsammans med stöd från ledning är nödvändigt för att kunna ha en mötesplats för unga hbtq-personer. Det stöd som mötesplatserna framför

allt efterfrågar för att kunna stärka förutsättningarna för verksamheten är finansiering och kompetensutveckling inom hbtq och psykisk ohälsa.

4 Analys och diskussion

I detta avsnitt analyseras och diskuteras hur mötesplatser kan göras mera tillgängliga för unga hbtq-personer, hur förutsättningarna för unga hbtq-personers mötesplatser kan förbättras, samt vilken typ av kunskap som behöver tas fram för att stödja det fortsatta arbetet med unga hbtq-personers fritid. Underlag för diskussion är MUCF:s rapporter och kunskap om hbtq-personer och deras mötesplatser, samt kartläggning och intervjuer som gjorts för denna delrapport.

4.1.1 Mötesplats som begrepp och vikten av tydliggörande

Mötesplats som begrepp är komplext. Mötesplats kan användas för att beskriva öppen fritidsverksamhet, men kan även innefatta en bredare verksamhetsform. Det har framför allt varit synligt i denna delrapport, där ungefär hälften av mötesplatserna drivs av civilsamhällesaktörer och verksamheten inte nödvändigtvis beskrivs som ”traditionell” fritidsgårdsverksamheten. Samtidigt beskriver många av de intervjuade mötesplatsaktörerna att de försöker ha en verksamhet som påminner om en traditionell fritidsgård. Det kan finnas en mening med att vara konsekvent när en väljer att använda vissa begrepp för att beskriva ”mötesplats” och ”öppen fritidsverksamhet”. Försöker vi beskriva samma typ av verksamhet, men med andra ord för att säkra och göra verksamheten mer begriplig för exempelvis utomstående? Är vissa begrepp olika laddade beroende på vad vi försöker beskriva – vad som ger och inte ger status? Är det ett skyddsintresse för gruppen som besöker verksamheten?

I den här rapporten har myndigheten valt att konsekvent definiera begreppet ”mötesplats” som olika verksamheter som äger rum på ungas fritid. Det kan vara en öppen fritidsverksamhet, men behöver inte vara just en sådan verksamhet. Mötesplatsen kan drivas av flera olika aktörer och innebär ofta strukturerade gruppverksamhet för unga, samt utgår från ett främjande perspektiv med fokus på ett salutogent förhållningssätt.

4.2 Tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter

Alla unga har rätt till en meningsfull och utvecklande fritid. Att kunna möta ungas olika behov på fritiden är en av utmaningarna som finns inom den öppna fritidsverksamheten. Unga är en heterogen grupp med individuella rättigheter och behov. Eftersom unga består av en mångfald individer är det viktigt att utgå från ett intersektionellt perspektiv i arbetet med unga. Ett intersektionellt perspektiv innebär en förståelse för hur exempelvis olika diskrimineringsgrunder samverkar och kan förstärka varandra. Fritidsledare och andra yrkesgrupper som arbetar med ungas fritid behöver ha kunskap och förståelse för att unga har olika behov, önskemål och förutsättningar till fritid. Inom den öppna fritidsverksamheten kan det exempelvis innebära att utbudet av aktiviteter behöver spegla mångfalden inom gruppen eller att lokalen eller aktiviteter uppfattas som tillgängliga, trygga och roliga för unga.

4.2.1 Stärkande fritidsaktiviteter

Unga hbtq-personer har ett behov av fritidsaktiviteter som är tillgängliga, trygga och stärkande för dem. MUCF har tidigare visat på flertal främjande faktorer som unga hbtq-personer själva lyfter som särskilt viktiga (t.ex. MUCF 2016a). Det handlar exempelvis om att få känna sig representerade och få ett välkomnande bemötande. Andra viktiga faktorer är enligt de unga att det finns personal som har ett bra bemötande med kunskap om normkritiskt arbete, erfarenheter av att vara ung hbtq-person, och förmågan att sätta gränser och stoppa kränkningar. Det är också viktigt med en riktad verksamhet parallellt med en trygg och välkomnande allmän verksamhet (MUCF 2016b).

Liknande faktorer beskrivs som främjande under intervjuerna med mötesplatsaktörerna, vilket bekräftar bilden av vilka faktorer som är främjande för unga hbtq-personers fritid. Att ha fokus på det positiva och att deltagarna har kul tillsammans, som i allmän öppen fritidsverksamhet, beskrivs av mötesplatsaktörerna som ett bra koncept.

Mötesplatsaktörerna betonar att om mötesplatsen uppfattas som tillräckligt legitim, trovärdig och trygg finns det utrymme för oönskade händelser som kan uppfattas som otrygga, exempelvis byte av personal. Den typen av legitimitet, trovärdighet och trygghet kräver att verksamheten har kunskap om hbtq-frågor såväl som bemötandefrågor.

4.2.2 Trygga fritidsaktiviteter

Av de 50 mötesplatser som är med i kartläggningen i denna delrapport är det 34 av mötesplatserna som är separatistiska. Det innebär att de riktar sig specifikt till unga personer som identifierar sig som hbtq-personer eller tror sig tillhöra gruppen. Det kan finnas flera olika förklaringsmodeller till varför så pass många av mötesplatserna är separatistiska. I vissa fall efterfrågas den separatistiska mötesplatsen av unga hbtq-personer själva, som önskar att få finnas i sammanhang där det finns andra öppna hbtq-personer. Unga hbtq-personer kan stärkas i ett sammanhang där de inte upplevs som normbrytande (MUCF 2016a; 2016b).

MUCF:s tidigare rapporter visar att unga hbtq-personer upplever sig otrygga i fritidsaktiviteter i större utsträckning än andra unga (MUCF, 2019e), vilket också kan vara en förklaring till behovet av specifika mötesplatser för denna grupp. Om den allmänna öppna fritidsverksamheten inte upplevs som en trygg plats för unga hbtq-personer kan en separatistisk mötesplats vara en möjlig lösning för att ändå erbjuda fritidsaktiviteter till hbtq-personer. Att unga hbtq-personer upplever att de har för mycket fritid skulle också kunna vara ett tecken på att unga hbtq-personer väljer bort den allmänna öppna fritidsverksamheten och inte heller erbjuds möjlighet att delta i riktade fritidsaktiviteter för unga hbtq-personer, som exempelvis en mötesplats.

I intervjuer framkommer ett behov bland mötesplatsaktörer av tydliga säkerhetsrutiner för att kunna erbjuda en trygg verksamhet för unga hbtq-personer. Den separatistiska verksamheten kan därmed också vara ett sätt att erbjuda en trygg verksamhet för unga hbtq-personer som av olika anledningar stöter på hot och hat i andra sammanhang. I intervjuerna framkommer även att det är viktigt med en intersektionell förståelse av hotbilder mot olika deltagare. Unga hbtq-personer kan utsättas för exempelvis rasism eller sexism samtidigt som de utsättas för hot och hat utifrån könsidentitet eller sexualitet.

Av den anledningen behöver verksamheterna ha kunskap om att unga personer kan riskera att möta olika former av trakasserier, förtryck eller hot och hat.

4.2.3 Hat, hot och våld mot personal

Personal som arbetar med hbtq-frågor kan också riskera att bli utsatta för hat, hot och våld på sin arbetsplats eller via sociala medier. De kan trakasseras på grund av sina arbetsuppgifter eller för uttalanden som de gör inom ramen för sitt arbete eller uppdrag. Det behöver därmed finnas rutiner kring hur verksamheten hanterar hot och våld som riktas mot personalen, samt rutiner för att ta hand om personal som utsätts. Det kan exempelvis handla om samtalsstöd eller handledning till personalen. Personal som är öppna med att de själva är hbtq-personer kan vara särskilt utsatta. Enligt arbetsmiljöföreskrifter som berör hot och våld i arbetslivet (1993:2) ska det finnas rutiner för hur verksamheten hanterar våld och hot i arbetsmiljön. Diskrimineringslagstiftningen (2008:567) ställer dessutom krav på aktiva åtgärder från arbetsgivare vid misstanke om diskriminering. Det innebär bland annat att det ska finnas riktlinjer och rutiner i syfte att förhindra trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier utifrån diskrimineringsgrunderna.

Frågan om förekomsten av hot och våld mot personalen var inte en fråga som diskuterades under intervjuerna. Det är dock en aktuell fråga för dessa verksamheter. Uppsala kommun ställde exempelvis in en utbildning i hbtq-frågor i början av 2020 efter att kommunen mottagit hot mot en verksamhet (SVT 2020). Det finns troligtvis skillnader i vilka förutsättningar det offentliga och civilsamhället har när det kommer till att hantera frågor om hot och våld i verksamheten. Det kan exempelvis bero på resurser eller tillgång till stöd via företagshälsovård. Att driva en mötesplats som har en ökad risk för att utsättas för hot och våld kan därmed också innebära merkostnader. I kartläggningen framkommer att det ofta är lokala hbtq-organisationer som driver mötesplatser, vilka generellt är små organisationer med begränsade resurser. Det kan därmed finnas anledning att diskutera hotbilden mot hbtq-verksamheter och personal som arbetar i dessa verksamheter vidare, samt om det påverkar förutsättningarna för mötesplatser för unga hbtq-personer.

4.2.4 Tillgängliga fritidsaktiviteter

För många unga hbtq-personer är det nödvändigt med information om verksamheten som tydligt uttrycker att hbtq-personer är välkomna (Ungdomsstyrelsen 2012b). Det kan till exempel göras genom regnbågsflaggor eller genom information på sociala medier om att personalen har hbtq-kompetens. I arbetet med kartläggningen till denna delrapport har det stundtals varit svårt att hitta aktuell information om mötesplatser som vänder sig till gruppen unga hbtq-personer, vilket också kan visa på att mötesplatserna behöver bli bättre på att informera om sin verksamhet. Om unga hbtq-personer väljer bort den allmänna öppna fritidsverksamheten kan det även finnas anledning för verksamheten att bli bättre på att informera om att verksamheten även är till för unga hbtq-personer. Det behövs även informeras om hur verksamheten arbetar med att erbjuda en inkluderande verksamhet för alla unga.

Unga själva lyfter att det är viktigt med en riktad verksamhet parallellt med en trygg och välkomnande allmän verksamhet (MUCF 2016b). Resultatet i denna delrapport visar på

behov av en generell kunskaphöjning bland alla mötesplatser, men synliggör också varför det behövs mötesplatser för målgruppen unga hbtq-personer. Den separatistiska verksamheten får inte användas som ett sätt att slippa höja kompetensen i den allmänna öppna fritidsverksamheten. Om den allmänna öppna fritidsverksamheten utvecklar sitt arbetssätt utifrån ett normkritiskt perspektiv skulle det istället kunna skapa inkluderande förutsättningar för underrepresenterade grupper, så som unga hbtq-personer, att våga besöka verksamheten samt kunna gå mellan en sluten och öppen verksamhet. Det är också något som unga hbtq-personer och intervjuade mötesplatsaktörer efterfrågar.

4.2.5 Mötesplatsens geografiska tillgänglighet

Kartläggningen i delrapporten visar att stora områden av landet saknar mötesplatser för unga hbtq-personer. Det finns framför allt en tydlig brist på mötesplatser på mindre orter och landsbygdsorter. I storstadsområden finns det överlag fler mötesplatser för unga hbtq-personer och i vissa städer till och med flera att välja mellan. Liknande resultat framkommer i MUCF:s (2019d) nationella enkätundersökning om kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet. Enkätundersökningen bekräftar att mötesplatser för unga hbtq-personer framför allt finns i de större städerna. Myndigheten har exempelvis i Stockholms län identifierat elva mötesplatser i tre av länets tjugosex kommuner. Nio av dem finns i Stockholms kommun. För unga hbtq-personer från kranskommuner och förorter kan det alltså fortfarande röra sig om väldigt långa avstånd för att ta sig till en mötesplats för unga hbtq-personer, trots att det finns mötesplatser i länet.

Kollektivtrafikens struktur, avgångstider och linjekarta inom och mellan kommuner kan också inverka på unga hbtq-personers möjlighet att ta sig till mötesplatsen. Då kollektivtrafiken generellt kostar pengar kan ekonomiska förutsättningar även påverka möjligheten att delta. Med anledning av att MUCF:s rapport *Olika verkligheter - Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor* (2019e) visar att unga hbtq-personer har sämre ekonomi än andra unga är detta en ytterligare viktig aspekt att ta med i en diskussion om geografisk tillgänglighet.

Hur tillgängliga befintliga mötesplatser är för unga hbtq-personer framkommer inte i den här delrapporten, då den enbart synliggör var i landet mötesplatser för unga hbtq-personer finns. Däremot lyfter mötesplatsaktörer upp i intervjuerna att de vet att det finns deltagare på deras mötesplatser som reser från andra delar av staden eller kommunen för att vara där. Det synliggör att det finns en större efterfrågan av mötesplatser för unga hbtq-personer än utbudet. Om det finns flera mötesplatser för unga hbtq-personer att välja mellan på samma ort ökar det också deltagarnas möjlighet att bevara sin anonymitet. Under intervjuerna framkommer det även att unga hbtq-personer inte nödvändigtvis går till den närmaste mötesplatsen eftersom de kan riskera att bekanta från skolan ser dem. Att åka till en mötesplats som är längre bort kan dessutom ge unga hbtq-personer en större chans till anonymitet.

Om fler aktörer erbjuder hbtq-verksamhet skulle det givetvis medföra att fler unga hbtq-personer får möjlighet att delta i fritidsaktiviteter som är riktade till dem. Det skulle även kunna skapa bättre förutsättning till samverkan och kunskapsutbyte mellan

mötesplatsaktörer, vilket sannolikt skulle bidra till långsiktighet och högre kvalitet i verksamheten.

4.2.6 Stora åldersspann och behov av tidiga insatser

Åldersspannet för mötesplatsernas målgrupper är relativt stort och de flesta har en nedre åldersgräns mellan 11–15 år och en övre åldersgräns mellan 17–30 år. Under intervjuerna och i kartläggningen framkommer det att flertal mötesplatser upplever att de behöver ha en viss flexibilitet vad gäller ålder. Det gäller framför allt att hbtq-personer som är yngre än mötesplatsens målgrupp vill delta i verksamheten och att de vid dessa tillfällen är välkomna att göra det.

Ett stort åldersspann kan medföra vissa svårigheter vad gäller att erbjuda åldersanpassade aktiviteter och möta upp unga deltagares olika behov och intressen. MUCF har tidigare uppmärksammat att det kan ske en så kallad barnifiering i dessa typer av kultur- och fritidsverksamheter. Barnifiering innebär att barn börjar delta i dessa verksamheter och fritidsaktiviteter i allt tidigare åldrar (MUCF 2014). Det kan i sin tur medföra att verksamheten anpassas efter de yngre deltagarna och därmed inte alltid upplevs relevant för de äldre. Då flertalet av befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer har ett stort åldersspann, och dessutom är flexibla med den yngre åldersgränsen, finns troligtvis en ökad risk för barnifiering i verksamheten. En konsekvens av detta kan bli att äldre personer inom målgruppen kan komma att välja bort mötesplatsen.

Att flera mötesplatser ser ett behov av att vara flexibla med den lägre åldersgränsen kan visa på ett behov av tidiga insatser för att möta yngre hbtq-personer – en grupp som inte alltid har mötesplatser eller fritidsaktiviteter som är riktade till dem. Aktörer som möter yngre hbtq-personer skulle exempelvis kunna utveckla sitt arbete och möjliggöra tidiga insatser i större utsträckning än vad som sker idag. Inte minst då barn och unga i större utsträckning deltar i både idrotts-, och fritids- och kulturaktiviteter. Tidiga insatser för yngre hbtq-personer är dock en komplex fråga som MUCF inte haft möjlighet att undersöka vidare i arbetet med denna delrapport. Men i och med att barnkonventionen blev lag 1 januari 2020 är det viktigt att granska om barn som är hbtq-personer har samma möjlighet till lek och fritid som andra barn, samt undersöka vilka aktörer som ska erbjuda mötesplatser och aktiviteter för dem.

4.2.7 Psykisk ohälsa och bemötande

MUCF:s tidigare rapporter synliggör att unga med psykisk ohälsa är vanligare bland unga hbtq-personer än andra unga (t.ex. MUCF 2019e). Psykisk ohälsa bland unga hbtq-personer dyker också upp som ett tydligt tema under intervjuerna med mötesplatserna. Flera av mötesplatserna beskriver att när de startade verksamheten var de inte rustade för att möta den psykiska ohälsan som finns i gruppen. De har därefter behövt utveckla olika strategier för att på ett bra sätt kunna bemöta unga hbtq-personer som mår dåligt.

Att ha rätt till en meningsfull och utvecklande fritid gäller givetvis också unga hbtq-personer som inte mår bra. Det innebär att det behöver finnas utrymme för unga som mår dåligt att också få vara en del i mötesplatsens verksamhet. Mot bakgrund av att unga hbtq-personer känner sig mindre trygga i till exempel hemmet och skolan och pratar mindre med personer som står dem nära än andra unga (MUCF 2019e), kan det till och

med vara extra viktigt för unga hbtq-personer att ha en trygg och stärkande plats att få utrymme att prata om sitt mående med andra. Om unga hbtq-personer ska få ta del av fritidsaktiviteter som är trygga och stärkande för dem behöver det också finnas insatser för att hantera psykisk ohälsa när den dyker upp. I intervjuer med mötesplatsaktörerna lyfte flera upp en önskan om att kunna erbjuda en frizon från det dåliga måendet. Det kan vara utmanande att både bekräfta och stötta en ung hbtq-person som mår dåligt och samtidigt erbjuda en verksamhet som har fokus på positiva aktiviteter. Mer stöd och resurser för att hantera den typen av frågor skulle behövas.

Det är dock viktigt att poängtera att inte alla unga hbtq-personer mår dåligt. Men för unga hbtq-personer som mår dåligt eller upplever att de inte kan prata med sin nära familj kan mötesplatsen ha en viktig kompensatorisk roll. Mötesplatsaktörerna behöver få ökad kunskap om den psykiska ohälsan som finns bland unga hbtq-personer, tillsammans med redskap för att kunna möta unga hbtq-personer som mår dåligt. Mötesplatserna behöver dessutom utveckla samverkan med andra aktörer, som har kompetens inom psykisk hälsa för att unga som mår dåligt ska kunna hänvisas till dem. Under intervjuerna har det även framkommit att det finns behov av att öka kunskapen om hbtq-frågor i andra verksamheter som möter unga, som exempelvis ungdomsmottagningen eller bland kuratorer. Det är dock inte en fråga som myndigheten haft möjlighet att undersöka vidare inom ramen för det här uppdraget.

4.3 Mötesplatsernas förutsättningar att driva verksamhet

Unga hbtq-personer känner sig mindre trygga hemma, i skolan och på fritiden än vad unga heterosexuella cispersoner gör. Utöver det pratar unga hbtq-personer i mindre utsträckning med personer som står dem nära än vad andra unga gör. Mot bakgrund av det blir det tydligt att fritidsverksamhetens kompensatoriska uppdrag kan vara särskilt viktigt för unga hbtq-personer. För unga hbtq-personer som inte upplever att de kan prata med sin nära familj kan mötesplatsen ha en viktig roll som möjliggör kontakt med andra unga som identifierar sig som hbtq-personer eller kontakt med vuxna utanför skolan och hemmet. Samtidigt har en av fyra unga hbtq-personer avstått från en fritidsaktivitet av rädsla för att bli dåligt bemött. Unga hbtq-personer upplever dessutom i högre utsträckning än andra unga att de har för mycket fritid. Baserat på den kunskap som presenterats i denna delrapport och i andra publikationer är det tydligt att unga hbtq-personer inte kan delta i fritidsaktiviteter på lika villkor som andra unga. Det visar på vikten av särskilda insatser för att stärka förutsättningar att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer.

4.3.1 Vikten av tydliga och uppföljningsbara mål

Både europeiska och nationella studier om den öppna fritidsverksamheten visar på att en framgångsrik fritidsverksamhet har mål som är tydliga och uppföljningsbara samt en klar bild av målgruppen (MUCF 2016a). Kvantitativa mätningar av verksamheten, snarare är kvalitativa, är något som sker frekvent inom den allmänna öppna fritidsverksamheten. Delrapporten synliggör att det även sker inom mötesplatser för unga hbtq-personer. Det framkommer dessutom att det ofta är kvantitativa aspekter som antal deltagare, som

prioriteras framför kvalitativa aspekter. Kvalitativa aspekter kan i sammanhanget vara exempelvis hur viktig en mötesplats kan vara för unga hbtq-personer som deltar i verksamheten eller hur den bidrar till deras hälsa och välmående. Om mötesplatserna ska kunna erbjuda en framgångsrik verksamhet behöver de ges förutsättningar att utveckla tydliga mål och uppdrag, tillsammans med metoder för att kunna genomföra relevanta mätningar av måluppfyllelse och kvalitet i verksamheten.

Med anledning av det begränsade utbudet av mötesplatser för unga hbtq-personer är det olyckligt om befintliga mötesplatser tvingas avsluta eller minska verksamheten på grund av befintliga kvalitetsmätningssystem. För en mötesplats som arbetar med underrepresenterade grupper, så som unga hbtq-personer, är det svårt att endast räkna antal deltagare per mötesplatstillfälle. Här behöver även andra aspekter vägas in som exempelvis mötesplatsens kompensatoriska uppdrag, att unga hbtq-personer inte deltar i fritidsaktiviteter på lika villkor som andra unga och att det finns ett behov av insatser för att stärka fritiden för unga hbtq-personer. Det är även aspekter som behöver tas hänsyn till i exempelvis bidragshantering som riktas till dessa typer av verksamheter. Inte minst med anledning av att bidrag ofta beviljas utifrån antal deltagare i verksamheten.

4.3.2 Ekonomiska förutsättningar för att driva mötesplats

I samtliga intervjuer lyfts resurser fram som det avgörande för att kunna driva en mötesplats för unga hbtq-personer. Vidare framkommer det i flera fall att det handlar om tillgång till personella resurser, det vill säga personal och arbetstid, för att kunna driva en mötesplats. Det gäller framför allt de verksamheter där det finns en befintlig lokal att använda.

Tre av de intervjuade mötesplatsaktörerna beskriver exempelvis att de får stöd från sin ledning och därmed arbetstid, lokal och andra resurser vilket är nödvändigt för att verksamheten ska kunna fortsätta. Utan ett tydligt stöd från ledningen, ett specifikt uppdrag eller öronmärkta medel för hbtq-verksamhet finns det en risk att den prioriteras bort på grund av det låga deltagarantalet jämfört med allmän öppen fritidsverksamhet. För mindre aktörer finns också svårigheter att leda en mötesplats om de inte har de administrativa resurserna som krävs.

Kartläggningen i denna delrapport visar att det endast finns ett fåtal mötesplatser för unga hbtq-personer som erbjuder verksamhet flera dagar i veckan. Majoriteten har öppet ett tillfälle per vecka eller ett tillfälle varannan vecka. I denna delrapport har myndigheten inte undersökt bakgrunden till mötesplatsens öppettider. Det är dock troligt att det framför allt är resurser som styr hur ofta mötesplatsen har öppet, snarare än behovet hos unga hbtq-personer.

När myndigheten tidigare fördelade medel för att öka tillgängligheten och kvaliteten i öppen fritidsverksamhet använde ett flertal kommuner sökta medel för att förbättra arbetet med underrepresenterade grupper i verksamheten, som exempelvis unga hbtq-personer (MUCF 2019b). Det tycks därmed finnas en vilja bland den allmänna öppna fritidsverksamheten att utveckla sitt arbetssätt för att inkludera unga hbtq-personer i

verksamheten, men att det krävs ekonomiska förutsättningar för att det ska vara genomförbart.

Med utgångspunkt i MUCF:s tidigare rapporter och utifrån samtal med mötesplatsaktörer är ett rimligt antagande att resurser i flera bemärkelser är helt avgörande för förutsättningar att driva mötesplatser för unga hbtq-personer – både i den offentliga och ideella verksamheten. Det offentliga har dessutom ett ansvar över att se till att unga hbtq-personer får tillgång till utvecklande och meningsfulla fritidsaktiviteter, i enlighet med barnkonventionens artikel 31, oberoende av ålder eller var i landet de bor. Den här delrapporten synliggör ett behov av öronmärkta ekonomiska resurser för att ge mötesplatser för unga hbtq-personer förutsättningar att driva verksamhet.

I kartläggningen har MUCF hittat mötesplatser som avslutat eller pausat sin verksamhet. I nuläget har myndigheten inte kunskap om varför mötesplatser för unga hbtq-personer lägger ner sin verksamhet. En av de intervjuade aktörerna skulle kanske behöva avsluta hbtq-verksamheten vid årsskiftet 2019–2020 eftersom mötesplatsen för tillfället inte lockar deltagare och för att aktörens ekonomiska resurser är begränsade. För att få klarhet i om det är motsvarande orsaker som fått andra mötesplatser för unga hbtq-personer att lägga ner sin verksamhet skulle det krävas direkt kontakt med de aktörer som drivit de verksamheterna innan. Det är dock inget som det funnits möjlighet att genomföra inom ramarna för den här delrapporten, men det skulle kunna bidra med värdefull kunskap för att främja långsiktighet och kontinuitet för existerande mötesplatser.

4.3.3 Civilsamhällets villkor och förutsättningar att driva mötesplatser

Drygt hälften av befintliga mötesplatser för unga hbtq-personer drivs av civilsamhället och bland dessa är det ofta den lokala hbtq-organisationen som har hand om mötesplatsen. Då civilsamhället tar ett stort ansvar för den här typen av mötesplats är det angeläget att även lyfta fram civilsamhällets villkor i en diskussion om förutsättningar för mötesplatser för unga hbtq-personer. I denna delrapport har myndigheten inte haft möjlighet att genomföra en fördjupning av civilsamhällets förutsättningar att driva just mötesplatser för unga hbtq-personer. I MUCF:s rapport *Ideella föreningsars villkor 2018* (2019c) presenteras en uppföljning av det civila samhällets villkor med utgångspunkt i sex principer: självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald (SFS 2018:1425). Enligt principen om långsiktighet ska det civila samhället ha goda förutsättningar att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet långsiktigt. Rapporten visar att de flesta föreningar upplever goda förutsättningar att driva sin kärnverksamhet under kommande år. Men en relativt stor andel av föreningarna upplever att befintliga bidragssystem försvårar en långsiktig planering för verksamheten. (MUCF 2019c).

Delrapporten visar tydligt på vikten av samverkan mellan det offentliga och civilsamhället när det kommer till mötesplatser för unga hbtq-personer. Det finns stora möjligheter att stötta, utveckla och lära av varandras kompetenser. MUCF har inte haft möjlighet att undersöka hur kompetensen ser ut bland aktörer som driver mötesplatser för unga hbtq-personer. Myndigheten vet dock sedan tidigare att den öppna

fritidsverksamheten efterfrågar mer kunskap om hbtq-frågor. Samverkan mellan det offentliga och civilsamhället skulle kunna användas som ett sätt för att höja kompetensen inom den öppna fritidsverksamheten. Civilsamhället, och då främst hbtq-organisationerna, besitter en expertkunskap inom hbtq-området som det offentliga generellt saknar. Det offentliga kan i sin tur bidra med kunskap om ungas fritid, utbildade fritidsledare, kunskaper om fritidsledarrollen och lokaler som de lokala hbtq-organisationerna i vissa fall saknar. Intervjuade mötesplatsaktörer har även lyft fram att det offentliga kan bidra med kunskap och resurser om projektledarskap, administrativa funktioner och bidragshantering.

I tidigare rapporter och under intervjuerna i denna delrapport lyfts personal som själva är hbtq-personer fram som något positivt bland både unga och de som driver mötesplatser. Även i detta anseende skulle en etablerad samverkan mellan civilsamhället och det offentliga kunna bidra till att det finns vuxna hbtq-personer på mötesplatsen.

Det finns flertalet frågor som kan vara relevanta att undersöka vidare gällande civilsamhällets roll för mötesplatser för unga hbtq-personer, som exempelvis om mötesplatsens kontinuitet och legitimitet påverkas av huruvida den drivs av civilsamhället eller en offentlig aktör. Som redan nämnts kunde inte heller hypotesen om konkurrens mellan civilsamhället och offentliga aktörer styrkas med stöd i intervjuerna i denna delrapport. Det går på så vis inte att dra några slutsatser utifrån detta underlag, eftersom endast två civilsamhällesaktörer intervjuades. Då civilsamhället lyft frågan om konkurrenssituationen med offentliga aktörer i andra sammanhang kan frågan behöva utredas ytterligare. Oavsett om det finns ett problem med konkurrens mellan olika aktörer som driver mötesplatser eller inte, finns ett behov av att utveckla förutsättningar för samverkan mellan civilsamhället och det offentliga. Inte minst med anledning av att civilsamhället driver flertal mötesplatser för unga hbtq-personer och därmed tar ett stort ansvar för att unga hbtq-personer ska erbjudas utvecklande och meningsfulla fritidsaktiviteter.

4.3.4 Fritidsledare och annan personal behöver mer kompetens om hbtq och psykisk ohälsa

I MUCF:s tidigare rapporter lyfter unga hbtq-personer att kompetens om hbtq-frågor och ett normkritiskt förhållningssätt som särskilt viktigt för fritidsledare och annan personal som arbetar med unga hbtq-personers fritid (MUCF 2016b) Vikten av personal med hbtq-kompetens framförs också av de mötesplatser som intervjuats för denna delrapport. Det är därmed positivt om de som arbetar på mötesplatser för unga hbtq-personer har en generell kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor.

Mötesplatserna efterfrågar mer stöd från det offentliga gällande kompetensutveckling inom hbtq och psykisk ohälsa. Fritidsledare och andra yrkesgrupper som arbetar på mötesplatsen behöver ha kompetens för att kunna se signaler på exempelvis psykisk ohälsa, samt ha kännedom om var unga som mår dåligt kan få ytterligare stöd, som exempelvis hos en psykolog, kurator eller ungdomsmottagning. Det behöver därmed också finnas en etablerad samverkan med andra aktörer utanför mötesplatsen, som har kompetens inom exempelvis psykisk hälsa och olika stödinsatser. Mot bakgrund av att

unga hbtq-personer i större utsträckning än andra unga blir utsatta för hot, sexuellt våld, förtryck, mobbning eller utfrysning behöver mötesplatserna dessutom ha kunskap om relevanta regelverk, som till exempel diskrimineringslagen och socialtjänstlagen, samt känna till hur olika stödsystem fungerar för att vid behov kunna stötta och lotsa unga vidare till rätt instans. Den öppna fritidsverksamheten behöver exempelvis ha tydliga rutiner för att orosanmälan till Socialtjänsten vid kännedom eller misstanke om barn som far illa.

Behovet av mer kunskap om hbtq-frågor inom den öppna fritidsverksamheten bekräftas av resultatet i MUCF:s nationella enkätundersökning om kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet, där både chefer och fritidsledare anger att inkluderande arbetssätt för unga hbtq-personer är ett av de områden där det finns störst behov av kompetensutveckling (MUCF 2019d). Men kompetens är till stor del en resursfråga, där det behöver finnas finansiella medel för att skaffa sig formell kompetens. Flera av de offentliga aktörerna som intervjuats i denna delrapport har genomgått en utbildning i hbtq-frågor, antingen RFSL:s hbtq-certifiering eller en kortare variant av den via regionen. En av civilsamhällesaktörerna lyfte att de gärna skulle gå en hbtq-utbildning men att de som erbjuds är för dyra. Utan möjlighet till kunskapshöjande insatser blir verksamheten lätt beroende av eldsjälar som skaffar kompetens och kunskap själva. Kompetens behöver därmed också finnas på strategisk- och ledningsnivå för att resurser ska ges till hbtq-verksamhet i organisationen och för att hbtq-frågor ska prioriteras.

Myndigheten har tidigare pekat på att det i flertalet fritidsverksamheter saknas personal med adekvat utbildning. MUCF nationella enkätundersökning visar exempelvis att endast hälften av fastanställda fritidsledare har adekvat utbildning och att det finns en stor del timanställda i verksamheten (MUCF 2019d). Eftersom det är en hög andel utan adekvat utbildning som arbetar inom den öppna fritidsverksamheten skulle eventuella kunskapshöjande insatser om hbtq-frågor behöva erbjudas till de etablerade utbildningsaktörerna inom till exempel fritidsledarutbildningen, såväl som befintlig fritidsverksamhet.

4.4 Identifierade kunskapsluckor

Det finns ett flertal områden där MUCF har kunskap om gruppen unga, men där myndigheten i nuläget saknar kunskap om gruppen unga hbtq-personer. Det finns även ett flertal områden där MUCF har tillgång till statistik men inte haft möjlighet att analysera den utifrån vad unga hbtq-personer svarat. MUCF har på eget initiativ tagit fram en översiktlig analys av levnadsvillkoren för unga hbtq-personer (MUCF 2019e). Arbetet med att ta fram kunskap om unga hbtq-personer och deras liv behöver dock utvecklas ännu mer. Denna brist på kunskap har även identifierats i Fortes forskningsöversikt *Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer* (2018). Forte konstaterar att det är angeläget att stärka forskningen om unga hbtq-personers situation Sverige.

MUCF har identifierat vissa kunskapsluckor där myndigheten skulle behöva veta mer om unga hbtq-personers levnadsvillkor och fritid, exempelvis

- hur nöjda unga hbtq-personer är med sina liv och sin fritid, vad de gör på sin fritid och unga hbtq-personers upplevelser av mötesplatser och öppen fritidsverksamhet
- unga hbtq-personers relationer till kompisar, anhöriga och andra vuxna
- unga hbtq-personers hälsa
- om det finns en koppling mellan psykisk hälsa och tillgång samt möjligheter att delta i fritidsaktiviteter
- unga transpersoners levnadsvillkor och deltagande i olika fritidsaktiviteter, i synnerhet behövs mer kunskap om unga icke-binära personer.

Utöver att samla in ny kunskap ser myndigheten dessutom ett behov av att göra mer djupgående analyser av myndighetens befintliga statistik och kunskap för att få bättre insikt och kunskap om unga hbtq-personers fritid, som exempelvis orsaken till att unga hbtq-personer

- upplever att de har för mycket fritid
- känner sig mindre trygga under fritidsaktiviteter
- avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemött
- bristande ekonomiska förutsättningar, och eventuella konsekvenser för möjligheter att delta i fritidsaktiviteter.

Ett syfte med att genomföra intervjuer i denna delrapport var att kunna göra en intersektionell analys av vilka unga hbtq-personer som deltar i mötesplatsverksamheter som riktas till dem. Med anledning av att mötesplatserna inte samlar in denna information i dagsläget har det inte varit möjligt att genomföra en sådan analys. Flera studier, med fokus på vilka unga hbtq-personer som deltar i mötesplatsverksamheter, skulle behöva genomföras för att kunna presentera en tillförlitlig intersektionell analys. Det finns även ett behov av att utforska jämställdhetsfrågan vidare. MUCF:s befintliga kunskap om unga hbtq-personers fritid bygger bland annat på svaren från den nationella ungdomsenkäten, där det är den övervägande del av hbtq-gruppen som uppger att de är tjejer.

I arbetet med delrapporten har det även blivit tydligt att civilsamhället är en viktig aktör när det kommer till unga hbtq-personers mötesplatser. Civilsamhällets förutsättningar och villkor för att driva mötesplatser för unga hbtq-personer, samt möjligheter till samverkan mellan civilsamhället och det offentliga, är även områden där det behövs ytterligare kunskap. I framtida undersökningar kan det dessutom finnas anledning att ta med ett större antal civilsamhällesaktörer som respondenter för att få en desto tydligare bild av förutsättningar för mötesplatser för unga hbtq-personer som drivs av den gruppen av aktörer.

4.5 Sammanfattande analys

Fritiden är viktig för unga och nästan alla unga tycker att det är viktigt att ha roligt på fritiden (MUCF 2019f). Men för unga hbtq-personer är tillgången till en meningsfull och utvecklande fritid däremot mer begränsad än för andra unga, vilket framkommer i denna delrapport. Delrapporten synliggör dessutom att mötesplatsens kompensatoriska uppdrag är särskilt viktigt för unga hbtq-personer, genom att den möjliggör kontakt med andra

unga som identifierar sig som hbtq-personer eller kontakt med vuxna utanför skolan och hemmet.

I analysen har myndigheten identifierat tre aspekter som bedöms som särskilt centrala i relation till unga hbtq-personers fritid

- alla unga har rätt till en fritid, vilket är en rättighet som är ännu tydligare i och med att barnkonventionen är lag från och med 1 januari 2020
- unga hbtq-personer har ett behov av fritidsaktiviteter som är tillgängliga, trygga och stärkande för dem
- det offentliga har ett ansvar att se till att alla ungas rättigheter till en utvecklande och meningsfull fritid förverkligas.

MUCF ser dessa aspekter som utgångspunkter i det fortsatta arbetet med att skapa bättre förutsättningar för unga hbtq-personer att kunna ha en fritid på lika villkor som andra unga. Det offentliga behöver däremot inte själv erbjuda alla fritidsaktiviteter som riktar sig till unga hbtq-personer men de har ett ansvar över att se till att det finns fritidsaktiviteter som unga hbtq-personer känner sig trygga med att delta i. Detta kan antingen förverkligas genom offentligt ledda verksamheter eller genom att stödja civilsamhället eller privata aktörer i att exempelvis skapa mötesplatser för unga hbtq-personer. Samverkan mellan olika aktörer är också ett alternativ för att skapa mötesplatser som både har kontinuitet och kompetens, eftersom det också är viktigt att aktörerna som driver dessa mötesplatser har kunskap om gruppen.

Analysen visar sammanfattningsvis att:

- Det finns ett behov av tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter för unga hbtq-personer, både i form av riktad och allmän fritidsverksamhet.
- Fritidsledare och annan personal som arbetar med unga hbtq-personers fritid behöver ha kompetens om hbtq-frågor, psykisk ohälsa och ett normkritiskt förhållningssätt för att kunna erbjuda tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter för gruppen. De behöver även ha kunskap och utarbetade rutiner för samverkan med andra aktörer som arbetar med unga, som till exempel ungdomsmottagningen eller kuratorer.
- Mötesplatserna behöver stöd från det offentliga gällande kompetensutveckling inom hbtq och psykisk ohälsa. Kunskapshöjande insatser om hbtq-frågor och psykisk ohälsa behöver erbjudas till de etablerade utbildningsaktörerna inom t.ex. fritidsledarutbildningen och befintlig fritidsverksamhet.
- Mötesplatsen vänder sig ofta till både yngre och äldre i gruppen unga, vilket kan medföra vissa svårigheter med att erbjuda åldersanpassade aktiviteter. Det finns även indikationer på behov av tidigare insatser för att möta barn som är hbtq-personer och därtill säkerställa deras rätt till en meningsfull och utvecklande fritid.
- Det finns brister i den geografiska tillgängligheten, vilket innebär att det inte finns mötesplatser för unga hbtq-personer i stora delar av landet. Inte minst vad gäller mindre städer. I denna delrapport har MUCF inte lyckats identifiera en

enda mötesplats i en landsbygdskommun. I större kommuner finns det generellt fler mötesplatser. Men även där kan det handla om stora avstånd som unga hbtq-personer behöver transportera sig till för att kunna delta i en riktad fritidsaktivitet.

- Ekonomiska och personella resurser är det som avgör förutsättningarna för mötesplatsen att existera samt möjlighet att driva riktad verksamhet för unga hbtq-personer. Ett projektbidrag skulle exempelvis kunna skapa bättre förutsättningar att driva mötesplatser för unga hbtq-personer, samt användas för att öka kunskapen om inkluderande arbetssätt för unga hbtq-personer i den allmänna fritidsverksamheten.
- Det behöver finnas tydliga mål och verksamhetsanpassade uppföljningssystem för mötesplatser för unga hbtq-personer. Mötesplatsen behöver dessutom vara prioriterad av ledningen för att få goda förutsättningar att driva verksamheten.
- CIVILSAMHÄLLET driver ungefär hälften av befintliga mötesplatser som MUCF identifierat och tar därmed ett stort ansvar för unga hbtq-personers möjligheter att delta i en riktad fritidsverksamhet. CIVILSAMHÄLLET villkor och förutsättningar är därmed centralt i uppdraget med att stärka förutsättningar för mötesplatser för unga hbtq-personer. Det finns stora möjligheter att stötta, utveckla och lära av varandras kompetenser. Det finns behov av att utveckla bättre förutsättningar för CIVILSAMHÄLLET och det offentliga att samverka när det kommer till mötesplatser för unga hbtq-personer.
- Det finns kunskapsluckor vad gäller unga hbtq-personers levnadsvillkor. Det behöver därmed tas fram ytterligare kunskap om unga hbtq-personer, deras levnadsvillkor och fritid.

5 Förslag och bedömningar

I detta avsnitt presenterar MUCF förslag och bedömningar på insatser som myndigheten menar kan stärka förutsättningarna för att skapa nya mötesplatser för unga hbtq-personer, samt skapa bättre förutsättningar för redan existerande mötesplatser. Förslag och bedömningar om insatser bygger på de resultat och den analys som presenterats hittills i delrapporten.

Mot bakgrund av MUCF:s tidigare arbete för att främja unga hbtq-personers fritid och resultaten i delrapporten ser myndigheten ett antal områden där det finns behov av insatser för att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer. MUCF har även i budgetunderlaget för 2020–2022 (2019a) lagt fram två förslag kopplade till den öppna fritidsverksamheten och två förslag kopplade till psykisk ohälsa och unga hbtq-personer. I detta kapitel presenteras två förslag och två bedömningar som bygger på både budgetunderlaget och delrapporten.

Dessa områden är:

- Rapport om unga hbtq-personers levnadsvillkor (förslag)
- Struktur för samverkan och erfarenhetsutbyte (förslag)
- Projektbidrag till mötesplatser för unga hbtq-personer
- Kompetensutvecklingsinsatser om hbtq och psykisk ohälsa

5.1 FÖRSLAG: Rapport om unga hbtq-personers levnadsvillkor

Myndigheten föreslår att MUCF tilldelas resurser för att ta fram en rapport om unga hbtq-personers levnadsvillkor med intersektionell kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor, utsatthet, erfarenheter, främjande åtgärder samt skyddsfaktorer, bland annat i skolan och på fritiden.

Kostnaderna uppskattas till 1,5 miljoner kronor årligen under en period på två år (2021–2022).

Med utgångspunkt i uppdraget om att stärka förutsättningarna för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer ser MUCF ett behov av mera kunskap om unga hbtq-personers erfarenheter av och tankar om fritidsaktiviteter som är riktade till dem. I uppdragets verksamhetsplan för år 2020 finns redan en planerad insats kring att ta fram kunskap om unga hbtq-personers tankar om mötesplatser som riktar sig till dem. Den kunskapen är i sig inte tillräcklig för att kunna bemöta de behov och utmaningar som unga hbtq-personer har.

I budgetunderlaget för 2020–2022 lyfter myndigheten upp behovet att ta fram intersektionell kunskap om främjande åtgärder och om unga hbtq-personers

levnadsvillkor, utsatthet, erfarenheter och skyddsfaktorer (MUCF 2019a). Denna kunskap skulle kunna sammanställas i en rapport som kan jämföras med *Hon, Hen, Han* (2010), som är den hittills mest omfattande studien av unga hbtq-personers levnadsvillkor i Sverige. Behovet av uppdaterad kunskap på detta område har blivit ännu tydligare i arbetet med denna delrapport om unga hbtq-personers mötesplatser.

Syftet med en ny *Hon, Hen, Han*-rapport är att bidra med aktuell kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor på en djup och bred nivå. Fokus bör framför allt vara att ta fram kunskap om unga transpersoner och unga icke-binära, queera, nyanlända hbtq-personer, unga hbtq-personer i hemlöshet och bisexuella tjejer. Detta är områden som även lyfts i rapporten *Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer – Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns?* som listar områden där mer kunskap behövs om unga hbtq-personer (Forte, 2018). Arbetet kommer att bygga på befintlig kunskap inom området, inte minst från myndighetens egna studier.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har sedan 2018 i sin instruktion fått i uppgift att främja ungas lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Som hbtq-strategisk myndighet faller det redan inom MUCF:s uppdrag att ta fram och sammanställa kunskap om unga hbtq-personer. I de utredningar som myndigheten redan genomför för att samla in kunskap om alla unga i Sverige, som exempelvis attityd- och värderingsstudien och den nationella ungdomsenkäten, finns det även data om unga hbtq-personer. I nuläget sammanställs däremot inte alla tillgängliga data om unga hbtq-personer och underlaget vad gäller unga transpersoner och unga icke-binära personer är ofta för litet för att kunna dra slutsatser om de grupperna av unga. Myndigheten bör således tilldelas resurser att inhämta kunskap och följa upp utvecklingen av unga hbtq-personers levnadsvillkor med intersektionell kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor, utsatthet, erfarenheter, främjande åtgärder samt skyddsfaktorer, bland annat i skolan och på fritiden.

5.2 FÖRSLAG 2: Struktur för samverkan kring mötesplatser för unga hbtq-personer

Myndigheten föreslår att MUCF får i uppdrag att ta fram en samverkansmodell som ska stärka förutsättningarna för olika mötesplatsaktörer att skapa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer.

Kostnaderna uppskattas till 1,5 miljoner kronor under en period på ett år.

Utifrån de intervjuer som genomförts för den här delrapporten och i tidigare kontakt med fritidsaktörer har MUCF identifierat ett behov av stöd för att skapa god samverkan mellan olika aktörer på fritidsfältet. På detta sätt kan det skapas bättre förutsättningar för fritidsaktiviteter som håller god kvalitet och som är så många unga till nytta som möjligt. Behovet är desto större när det gäller mötesplatser för unga hbtq-personer eftersom det i nuläget finns väldigt få av dessa mötesplatser. De är ojämnt fördelade över landet och

många av dem har finansiella utmaningar. Av nuvarande mötesplatser för unga hbtq-personer drivs ungefär hälften av civilsamhället och hälften av offentliga aktörer. För att både stärka nuvarande mötesplatser och förutsättningarna för att skapa nya ska en samverkansmodell ta i beaktande olika former av potentiell samverkan. Det kan exempel vara mellan offentliga aktörer och civilsamhället och även samverkan mellan aktörer i samma sektor.

Under 2020 planerar MUCF att, inom uppdraget om att stärka förutsättningarna för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer, ta fram en samverkansmodell som stöd för olika aktörer för att tillsammans skapa och driva mötesplatser för unga hbtq-personer. Samverkansmodellen kan arbetas fram med stöd i erfarenhetsutbyten mellan olika aktörer och ska kopplas både till ungdomspolitiken och unga hbtq-personers inflytande över samhällsutvecklingen och till civilsamhällespolitiken. Det kan till exempel genomföras genom att utforska potentiella synergier med idéburet offentligt partnerskap (IOP) och den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen.

Myndigheten bör därför ges resurser att inhämta kunskap i samråd mellan olika aktörer för att ta fram en samverkansmodell som stöd för hur olika aktörer tillsammans kan skapa och driva mötesplatser för unga hbtq-personer.

5.3 BEDÖMNING 1: Projektbidrag till mötesplatser för unga hbtq-personer

Myndigheten bedömer att ett projektbidrag för att stärka förutsättningarna för mötesplatser för unga hbtq-personer inrättas. Bidraget kan användas för att stärka arbetet med mötesplatser för unga hbtq-personer, både genom att starta nya hbtq-mötesplatser och genom att stödja redan befintliga verksamheter. Syftet är att unga hbtq-personer, oberoende av ort och ålder, ska ha möjlighet att delta i stärkande, trygga och tillgängliga fritidsaktiviteter som leds av kompetent personal.

Ett av de största hindren för att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer är resursbrist och brist på långsiktighet i verksamheten. Delrapportens kartläggning har visat att inte alla unga hbtq-personer har samma möjligheter att gå till en mötesplats för unga hbtq-personer på grund av att

- det inte finns sådana mötesplatser jämnt utspridda över landet
- det är stora skillnader mellan stad och landsbygd
- mötesplatserna inte riktar sig till alla unga.

Speciellt yngre och äldre unga hbtq-personer, det vill säga personer som är yngre än 15 år och äldre än 19 år, har sämre tillgång till mötesplatser som riktar sig till dem. Genom att inrätta ett projektbidrag för mötesplatser för unga hbtq-personer kan bättre förutsättningar skapas för att unga hbtq-personer ska kunna delta i tillgängliga, trygga och stärkande fritidsaktiviteter oberoende av deras ålder eller av var i Sverige de bor.

Bidragsgivningen behöver spegla den verksamhet som den vill stödja och det är viktigt att bidraget tar i beaktande specifika förutsättningarna för mötesplatser för unga hbtq-personer. Den här delrapporten synliggör flera viktiga aspekter att ta hänsyn till, bland annat

- att deltagarantalet i hbtq-verksamheter inte kan förväntas jämföra sig med deltagarantalet i allmän öppen fritidsverksamhet. De kvalitativa aspekterna av hur viktig en mötesplats för unga hbtq-personer kan vara för de som går dit, och hur den bidrar till deras hälsa och välmående, är svår att redogöra för i årliga rapporter till finansiärer
- civilsamhällets begränsade resurser för administrativa uppgifter och förutsättning att kunna söka medel
- långsiktighet i bidragsgivningen.

Bidragsgivningen skulle i första hand kunna ges till aktörer som vill starta en mötesplats för unga hbtq-personer på orter där det inte redan finns en mötesplats. MUCF ser potential för att mötesplatser blir mera långsiktiga om de har en fungerande samverkan mellan olika aktörer på orten, både civilsamhällesaktörer och offentliga. I ansökningsprocessen kan också samverkan mellan aktörer uppmuntras. MUCF bedömer också att det finns ett behov av att stödja redan existerande mötesplatser och ett projektbidrag borde därför inte enbart gå att söka för att starta upp nya mötesplatser. Bidrag för existerande mötesplatser kunde förutom till hyres- och personalkostnader även ges för kompetenshöjande insatser.

5.4 BEDÖMNING 2: Kompetensutvecklingsinsats om hbtq och psykisk ohälsa

Myndigheten bedömer att olika former av kompetensutvecklingsinsatser om hbtq-frågor och psykisk ohälsa behöver tas fram och genomföras för olika aktörer inom den öppna fritidsverksamheten. Kompetensutvecklingsinsatserna behöver genomsyras av ett barnrätts- och ungdomsperspektiv för att stärka arbetet med unga hbtq-personer och psykisk hälsa.

För att unga hbtq-personer ska kunna delta i den öppna fritidsverksamheten på lika villkor med andra unga behöver personal inom den öppna fritidsverksamheten ha kunskap och kompetens om hbtq-frågor, samt kunskap om unga hbtq-personers hälsa och levnadsvillkor. I intervjuerna med mötesplatsaktörer lyftes även den psykiska ohälsan hos unga hbtq-personer fram som ett område respondenterna behöver arbeta med och förhålla sig till. Att unga hbtq-personer generellt sett mår sämre än andra unga har också påvisats i andra rapporter, som exempelvis MUCF:s rapport *Olika verkligheter - Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor* (2019c).

Psykisk ohälsa är dels ett område som fritidsledare överlag inte har kompetens i, dels ett område där ansvaret i första hand ligger hos andra aktörer, till exempel

ungdomsmottagningar och elevhälsan. MUCF bedömer att kompetensutvecklingsinsatser behöver tas fram för att ge mötesplatserna en grundläggande kompetens i psykisk ohälsa och verktyg för att skapa bra samverkan med andra aktörer för att trygga unga hbtq-personers behov av vård av psykisk ohälsa. Utan kompetens i dessa områden kan varken mötesplatser för unga hbtq-personer, som är stärkande, trygga och tillgängliga för målgruppen, skapas eller den allmänna öppna fritidsverksamheten bli inkluderande för unga hbtq-personer. För att nödvändig kompetens ska tryggas långsiktigt inom den öppna fritidsverksamheten behöver även kompetenshöjning ske inom befintliga fritidsledarutbildningar.

Insatserna behöver tas fram utifrån kunskap om både unga hbtq-personer och om mötesplatsaktörers förutsättningar. För att kunna ta fram den här typen av kunskap, både kvalitativ och kvantitativ, krävs både resurser och tid. Myndigheten har sett hur förutsättningarna för unga hbtq-personers möjlighet till fritid kan stärkas. Som ovan nämnts kan detta göras med stöd i fler utbildningsinsatser för personer i frågor som rör psykisk hälsa, trygghetsskapande och välkomnade platser för unga hbtq-personer. Myndigheten ser även ett fortsatt behov av att nå fler chefer med ansvar för den öppna fritidsverksamheten för att stärka de aktuella frågorna.

I arbetet med delrapporten har det blivit synligt att det inte bara är personal som arbetar i verksamheten som behöver besitta kunskap, utan även personer i ledande och strategisk ställning. Det är nödvändigt för att mötesplatser för unga hbtq-personer ska få det stöd som behövs inom den egna organisationen.

6 Referenser

- AFS 1993:2. *Våld och hot i arbetsmiljön*. Stockholm: Arbetsskyddsstyrelsen
- Diskrimineringslagen (2008:567). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet
- Forte - Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (2018) *Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer. Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns?* Stockholm: Forte
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2014). *Fokus14 – Ungas fritid och organisering*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016a). *Kartläggning av öppen fritidsverksamhet*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016b). *Stödjande och stärkande. Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019a). *Budgetunderlag 2019–2021*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019b). *En meningsfull fritid för alla. Återrapportering av 2018 års statsbidrag till den öppna fritidsverksamheten*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019c). *Ideella föreningars villkor 2018*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019d). *Kompetens- och utvecklingsbehov i öppen fritidsverksamhet. Resultat av en nationell enkätundersökning år 2018*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019e). *Olika verkligheter - Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019f). *Unga med attityd 2019, del 3. Hälsa, framtid och fritid*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2019g). *Öppna fritidsverksamheten! – om hbtq, normer och inkludering*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- SVT (Sveriges television) (2020). *Kommunens hbtq-utbildning ställdes in efter hot: "Allvarligt"* [elektronisk]. Uppsala: SVT. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/uppsala/kommunens-hbtq-utbildning-stalldes-in-efter-hot-allvarligt> [2020-01-27]

- Ungdomsstyrelsen (2006). *Fokus 06. En analys av unga kultur och fritid*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen
- Ungdomsstyrelsen (2008). *Mötesplatser för unga- aktörerna, vägvalen och politikerna*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen
- Ungdomsstyrelsen (2010). *Hon, Hen, Han – en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen
- Ungdomsstyrelsen (2011a). *Fritidens rum. Topografiska perspektiv på ungdomars fritidssocialisation och ungdomspolitiken*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Ungdomsstyrelsen (2011b). *När, var, hur – om ungas kultur. En analys av ungas kulturutövande på fritiden*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen
- Ungdomsstyrelsen (2012a). *Fokus12 – levnadsvillkor för unga med funktionsnedsättning*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen
- Ungdomsstyrelsen (2012b). *Om unga hbtq-personers-fritid*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen